

**EL PROCÉS MONITORI I EL JUTGE ROBOT A ESPANYA: ¿UNA
POSSIBILITAT REAL DE FUTUR?**

Estudiant Jennifer González i Sances

Tutor: Santiago Francisco Rodríguez Ríos

Curs acadèmic: 2022-2023

Universitat de Girona. Facultat de Dret.

“A algunas personas les preocupa que la inteligencia artificial nos haga sentir inferiores, pero cualquier persona en su sano juicio debería tener un complejo de inferioridad cada vez que mira una flor”

Alan Kay, premi Turing 2003

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	6
I. QÜESTIONS PRELIMINARS	8
1. Monitori pur i documental (<i>Mahnverfahren vs. procedimento d'ingiunzione</i>)	10
II. EL PROCÉS MONITORI A ESPANYA	15
1. Àmbit d'aplicació.....	15
1.1. Objecte del procés monitori	15
1.2. Característiques, requisits i competència.....	16
2. Tramitació	18
2.1. Petició monitòria.....	18
2.2. Requeriment de pagament: notificació al deutor	20
2.3. Existència de clàusules abusives	22
2.4. Possibles actituds del deutor requerit.....	24
2.5. Novetats del Projecte de Llei d'Eficiència Processal	26
III. LA INCORPORACIÓ DEL “JUTGE ROBOT” AL PROCÉS MONITORI ...	30
1. Les noves tecnologies i la seva utilitat al procés	30
2. El jutge robot	31
2.1. El jutge robot en altres països	33
2.2. El jutge robot a Espanya	35
IV. CONCLUSIONS	39
V. BIBLIOGRAFIA	42

RESUM

El procés monitori es caracteritza per una rapidesa, agilitat i eficiència a l'hora de reclamar deutes de caràcter dinerari, notes definitòries que no només han impulsat la seva extensió, sinó que es coroni com el procés més usat en l'àmbit civil a la pràctica.

L'essència d'aquest instrument és la de constituir una via ràpida per a l'obtenció d'un títol executiu davant del deutor d'una quantitat de diners si aquest, després d'haver estat requerit judicialment, ignora el requeriment de pagament o no compareix per oposar-se.

Al nostre país els articles 812 a 818 de la Llei d'Enjudiciament Civil regulen aquest procés. Tanmateix, a l'actualitat, i fruit del ràpid desenvolupament de les noves tecnologies i irradiació d'aquestes en tots els àmbits de la societat, podem presenciar debats i discussions sobre la possible implementació en aquest procés de noves tecnologies, tals com la idea del jutge robot o un sistema d'intel·ligència artificial, amb l'objectiu de que s'encarreguin de prendre determinades decisions fins ara encarregades al Lletrat de l'Administració de Justícia o, en el seu cas, al jutge.

RESUMEN

El proceso monitorio se caracteriza por una rapidez, agilidad y eficiencia a la hora de reclamar deudas de carácter dinerario, notas definitorias que no sólo han impulsado su extensión, sino que se corone como el proceso más usado en el ámbito civil en la práctica.

La esencia de este instrumento es la de constituir una vía rápida para la obtención de un título ejecutivo frente al deudor de una cantidad de dinero si éste, después de haber sido requerido judicialmente, ignora el requerimiento de pago o no compareciese para oponerse.

En nuestro país los artículos 812 a 818 de la Ley de Enjuiciamiento Civil regulan este proceso. Sin embargo, en la actualmente, y fruto del rápido desarrollo de las nuevas tecnologías e irradiación de éstas en todos los ámbitos de la sociedad, podemos presenciar debates y discusiones sobre la posible implementación en este proceso de nuevas tecnologías, tales como la idea del juez robot o un sistema de inteligencia artificial, con el objetivo de que se encarguen de tomar determinadas decisiones hasta ahora encargadas al Letrado de la Administración de Justicia o, en su caso, al juez.

ABSTRACT

The order for payment is characterized by speed, agility and efficiency when it comes to claiming debts of a monetary nature, which has meant not only that its use is extended, but also that it is crowned as the most used process in the civil field in practice.

The essence of this instrument is to establish ways to create an enforceable title before the debtor of an amount of money if he, after being judicially required, ignores the payment requirement or does not appear to appose it.

Although in our country articles 812 to 818 of the Civil Procedure Law regulate this process, debates and discussions can currently be seen about the possible implementation of new technologies in this system, such as the idea of the robot judge or an artificial intelligence system, with the aim of being in charge of making certain judicial decisions.

INTRODUCCIÓ

El present Treball de Fi de Grau té com a objectiu l'estudi del procés monitori a nivell espanyol, com a reforçament de la tutela del crèdit, així com també les noves tecnologies que es poden implementar a aquest sistema, concretament es parlarà del jutge robot.

Respecte al procés monitori, que és un procés relativament simple i automatitzat en alguns aspectes, es podria pensar que un jutge robot o un sistema d'intel·ligència artificial podria exercir algunes de les funcions de manera eficient i objectiva. Tot i així, la presa de decisions judicials implica valoracions jurídiques. Per tant, no sempre poden ser reduïdes a criteris matemàtics o algorismes. A més, la introducció d'un sistema d'aquest tipus al procés monitori podria plantejar problemes d'accés a la justícia, de transparència i de confiança en el sistema judicial. Així doncs, amb aquest treball es pretén veure fins a quin punt aquestes noves tecnologies són una opció viable i també fins a quin punt es pot aconseguir un equilibri entre eficiència i justícia.

Les motivacions personals per a la realització d'aquest treball sorgeixen a partir de dues raons. En primer lloc, durant el grau i degut a la necessitat de prioritzar continguts, el procés monitori no es va explicar ni estudiar amb profunditat. Per tal raó vaig considerar convenient ampliar els meus coneixements sobre el mateix.

En segon lloc, he constatat que el procés monitori cada vegada té una major transcendència en el nostre país. Segons les estadístiques publicades anualment pel Consell General del Poder Judicial sobre l'activitat dels òrgans judicials, a l'any 2021 van ingressar als jutjats de primera instància i primera instància i instrucció més de 800.000 processos monitoris, que suposen gairebé 13,5% més que l'any anterior¹.

Explicats breument els motius pels quals s'ha escollit el tema, es farà referència a l'estructura que seguirà el treball en qüestió.

En primer lloc s'inicia l'estudi del procés monitori, regulat als arts. 812 a 818 de la LEC, fent referència al concepte del mateix i a la seva naturalesa jurídica. Tot seguit, s'expliquen els supòsits en què el creditor pot acudir al procés monitori per al cobrament d'un deute, que ha de ser dinerari, líquid i determinat, vençut i exigible. A més, ha de quedar acreditada, necessàriament, per un dels documents referenciats a l'art. 812 LEC.

A continuació, se segueix amb l'estudi del procediment monitori. S'inicia amb la petició monitori, al contingut de la qual es fa referència, i continua amb la notificació al deutor i el requeriment de

---

¹ C.G.P.J (s.f). *C.G.P.J – Justicia Dato a Dato*. Consejo General del Poder Judicial. Recuperat el 31 de març de 2023, de <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Actividad-de-los-organos-judiciales/Juzgados-y-Tribunales/Justicia-Dato-a-Dato/>

pagament. Es fa especial esment a aquests dos darrers apartats, ja que la correcta notificació al deutor del requeriment de pagament és un requisit essencial per al desenvolupament del procediment, i ha donat lloc a nombrosos conflictes en la realitat pràctica.

Posteriorment, s'apliquen les diferents postures que pot adoptar el deutor davant del requeriment de pagament: el pagament del deute, que comporta l'arxiu de les actuacions; no comparèixer ni oposar-se, adoptant una postura de total passivitat, cosa que comporta la transformació del document en títol executiu; i finalment l'oposició al requeriment, que transforma el procediment monitori al declaratiu que correspongui segons la quantia.

En última instància, s'aborda la possibilitat d'introduir en aquest sistema tecnologies tals com el jutge robot. Tot i que avui en dia no s'usen robots com jutges en cap sistema judicial del món, Espanya ha desenvolupat un sistema informàtic per a la tramitació dels processos monitoris que agilitza el procés. No obstant, sempre és un jutge humà qui pren la decisió final. Per tant, amb aquest treball es vol intentar donar resposta a la següent pregunta: una intel·ligència artificial com el jutge robot podria arribar a substituir la figura del jutge?

I. QÜESTIONS PRELIMINARS

Les primeres manifestacions del procés monitori² a nivell internacional es remunten a l'Alta Edat Mitjana, concretament a les ciutats italianes del segle XIV, i donant resposta a les exigències dels comerciants, ja que aquests requerien un mecanisme més eficaç i ràpid pel cobrament dels seus crèdits. Aquesta necessitat apareix degut al ressorgiment del comerç que va produir un augment de relacions comercials i, arrel d'això, dels impagaments. Posteriorment, aquest procés especial es va estendre per la resta d'Europa, sobre tot a Alemanya, lloc en el qual va tenir una evolució més rellevant i perfeccionada.

A Espanya no trobem cap referència al procés monitori fins a finals del segle XVI. No obstant, no és fins a l'any 2000 quan es recull expressament en la legislació processal espanyola una regulació clara d'aquest instrument, després de les constants reclamacions de la doctrina sobre la necessitat i conveniència d'introduir una regulació d'aquest procés³, i alhora deixant-se portar per les influències vingudes des del dret comparat. Així doncs, els instruments introduïts amb l'aprovació de la Llei d'Enjudiciament Civil 1/2000, de 7 de gener, (en endavant LEC) es creen amb la finalitat de reconèixer i reforçar el valor de certs documents acreditatius d'un deute a través de processos per a la tutela del crèdit⁴. Entre aquests instruments presenten molta rellevància el procés monitori i el judici canviari. No obstant, aquest treball només aborda el primer d'ells en la seva vessant nacional.

Prenent les valoracions de GÓMEZ AMIGO⁵, el procés monitori és un procés especial de declaració que té com a objectiu l'obtenció ràpida d'un títol executiu, sense la necessitat d'emprendre un procés declaratiu previ. No obstant, per poder optar a aquest sistema cal que la part interessada presenti davant el tribunal un document amb el que pugui acreditar que el deute és dinerari, vençut, líquid i exigible⁶.

---

² O d'un procés amb les notes definitòries d'aquest, i que seran objecte d'anàlisi a continuació. Nieva Fenoll, J. (2013). *Aproximación al origen del procedimiento monitorio*. Justicia, núm. 1, p. 119 i Correa Delcasso, J. P. "El proceso monitorio en la nueva ley de enjuiciamiento civil". Revista Xurídica Galega, pp. 272-273.

³ Això es pot veure en estudis com els de Tomás y Valiente, F. *Estudio histórico jurídico del proceso monitorio*, cit; Correa Delcasso, J.P, *El proceso monitorio*, Barcelona, 1998; Lorca Navarrete, J.F. *El procedimiento monitorio civil*, San Sebastián, 1996; López Sánchez, J. *El proceso monitorio*, (2002) Editorial La Ley, Madrid; Correa Delcasso, J.P., *El proceso monitorio en la nueva Ley de Enjuiciamiento Civil* (2000), Editorial Marcial Pons, Madrid.

⁴ Tomás y Valiente, F. "Estudio histórico- jurídico del proceso monitorio". Revista de Derecho Procesal, 1699, pp. 42 y ss.

⁵ Gómez Amigo, L. "La introducción del proceso monitorio en el sistema procesal español". Actualidad Civil, número 4, 1999, pp. 1178.

⁶ Gómez Colomer, J. L en Barona Vilar; Esparza Leibar; Etxeberría Guridi. Gómez Colomer; Martínez García; Planchadell Gargallo, "Proceso Civil. Derecho Procesal II". Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, 2021, p. 665.

Per la seva part, BONET NAVARRO⁷, a més a més, afegeix que aquest és un procés “*en el que el peticionario solicita al órgano jurisdiccional que requiera a quien tiene un deber de prestación, que en la mayoría de las ocasiones es de dar una cantidad de dinero, para que lo cumpla o, de lo contrario, dé razones por las que no debe hacerlo formulando oposición*”. Acaba afegint que “*se le advertirá de que, en caso contrario, podrá abrirse la ejecución, en el mejor de los casos, previo decreto de finalización del monitorio y con la mera solicitud de que se inicie la ejecución por el peticionario*”.

Com s’ha dit anteriorment, el procés monitori, igual que en qualsevol judici declaratiu ordinari, crea un títol executiu que, en paraules de CALAMANDREI, constitueix “*la llave indispensable para abrir la puerta de la ejecución*” o també “*la tarjeta sin la cual no es posible atravesar el umbral del proceso ejecutivo*”⁸ ni obtenir, conseqüentment, una execució sense títol (*nulla executio sine titulo*).

El referit procediment especial té un aspecte important a remarcar, aquest és el caràcter eventual de la constitució del contradictori. . Dit fet ha motivat que la doctrina parli, en base als estudis publicats per part de CALAMANDREI, d’una “*inversió de la iniciativa del contradictori*”, ja que *la finalidad de llegar con celeridad a la creación de un título ejecutivo se alcanza desplazando la iniciativa del contradictorio del actor al demandado*⁹. Així doncs, “*en estas formas especiales de procesos de cognición, el actor, mediante petición, acude directamente al juez, el cual emite sin previo contradictorio una orden de pago dirigida al demandado, señalándole al mismo tiempo un término dentro del cual éste puede, si le interesa, provocar el contradictorio mediante oposición*”¹⁰. Per tant, es deixa en mans del deutor, és a dir, de qui té interès a oposar-se a la pretensió del creditor, el judici sobre l'oportunitat d'obrir el contradictori. D’aquesta manera, i com a conseqüència, davant de la “*falta de oposición formulada en tiempo, la orden de pago adquiere, con el transcurso del término, eficacia de título ejecutivo*”¹¹. Es presumeix que es pot obviar el tràmit de contestació i de prova¹².

---

⁷ Bonet Navarro, J. “*Los procedimientos monitorios civiles en el derecho español*”. Thomson Reuters Aranzadi, pàgs. 38-39.

⁸ Calamandrei, P (1953). *El procedimiento monitorio*, Sentís Melendo, S. (trad.), Ediciones Jurídicas Europa-América, Buenos Aires, pp. 19-20; cita per Castillo Felipe, R. (2016). *Orientaciones para el estudio de la teoría general de la ejecución civil. Presupuestos procesales, título ejecutivo y acción ejecutiva*. Anales de Derecho. Universidad de Murcia. <https://revistas.um.es/analesderecho/article/view/273961>

⁹ Calamandrei, P (1946). *El procedimiento monitorio*, Sentís Melendo, S. (trad.), Ediciones Jurídicas Europa-América, Buenos Aires, pp. 24-25; cita per Loutayf Ranea, R. G., “*Proceso monitorio*”. *chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.acaderc.org.ar/wp-content/blogs.dir/55/files/sites/55/2021/07/procesomonitorio.pdf*

¹⁰ Calamandrei, P (1946). *El procedimiento monitorio*, Ediciones Olejnik, p. 20.

¹¹ Ídem

¹² Correa Delcasso, J. P. “*El proceso monitorio en la nueva ley de enjuiciamiento civil*”. Revista Xurídica Galega, p 273.

D'això podem deduir que, tot i que res impedeix al creditor acudir al declaratiu per exigir el cobrament d'un deute a través del procediment ordinari que correspongués per raó de la quantia, s'introdueix el procés monitori com un procés especial amb la intenció de dotar d'una major agilitat i simplificar els tràmits necessaris per a l'efectiu cobrament d'un deute. En concret, l'estimació de temps mitjans de durada de procediments judicials als Jutjats de Primera Instància i Instrucció, en assumptes civils, és de 8,2 mesos al 2021¹³.

Així doncs, es caracteritza per ser un procés especial perquè presenta alteracions procedimentals significatives respecte a l'“*esquema abstracto del proceso contencioso, retenido a priori como modelo ordinario*”¹⁴.

L'essència d'aquest procés és la de constituir vies per crear un títol executiu enfront del deutor d'una quantitat de diners si aquest, després d'haver estat requerit judicialment a l'efecte, no fa cas del requeriment de pagament ni compareix per oposar-se. Així, en efecte, la tècnica d'aquest procés es construeix sobre la base d'un requeriment de pagament que, si se'n fa cas abonant la quantia reclamada, comporta l'arxiu de les actuacions. Per contra, si el deutor, no fa cas del requeriment de pagament, però compareix davant del tribunal per formular oposició, la reclamació es resol conforme al procediment ordinari que correspongui (ordinari o verbal). En darrer terme, si el deutor ni fa cas del requeriment de pagament ni compareix per formular oposició, es presumeix la veracitat de la reclamació i el requeriment de pagament adquireix força executiva, amb la qual cosa el creditor pot instar el despatx de l'execució enfront del deutor.

1. Monitori pur i documental (*Mahnverfahren vs. procedimento d'ingiunzione*)

Seguint amb aquesta aproximació a la institució del procés monitori, val a dir que aquest es divideix en dos classes: pur i documental. Així, CALAMANDREI afirmava que “*el proceso monitorio puede ser de dos tipos: puro y documental. Es puro si el demandante no tiene la carga de la prueba del hecho*”¹⁵ sinó només la càrrega d'afirmar els elements de fet. Per tant, aquest grup engloba aquells procediments que no exigeixen per donar inici al procés, que el creditor hagi de demostrar documentalment allò que s'afirma, i sent de tradició germànica. Per altra banda, tenim el documental “[...] *si por el contrario tiene dicha carga y le incumbe aportar el documento*

---

¹³ Dada obtinguda de la pàgina web oficial del Poder Judicial (<https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Transparencia/ch.Estimacion-de-los-tiempos-medios-de-duracion-de-los-procedimientos-judiciales.formato1/?idOrg=20&anio=2021&territorio=Espa%C3%B1a&proc=Asuntos%20civiles>)

¹⁴ Correa Delcasso, J. P. “*El proceso monitorio en la nueva ley de enjuiciamiento civil*”. Revista Xurídica Galega en referencia a Colesanti, V. “*Principio del contraddittorio e procedimenti speciali*”.

¹⁵ Calamandrei, P (1953). *El procedimiento monitorio*, Sentís Melendo, S. (trad.), Ediciones Jurídicas Europa-América, Buenos Aires, pp. 19-20; cita per Correa Delcasso, J. P. “*El proceso monitorio en la nueva ley de enjuiciamiento civil*”. Revista Xurídica Galega, p. 274.

respectivo”. Així doncs, s’exigeix a tota petició monitòria, com *conditio sine qua non*, aportar algun document que serveixi com a mitjà de prova de l’existència del deute, sent de tradició llatina¹⁶. El primer grup esmentat és característic de països com Alemanya, Àustria i Portugal. Espanya, juntament amb Itàlia i Grècia, tenen establerts procediments que segueixen el segon model.

Per poder veure més detalladament les diferències, es considera convenient definir breument alguns aspectes del procés monitori alemany i el procés monitori italià, com a models característics d’ambdós tipus

Per una banda, el procés monitori alemany, denominat *Mahnverfahren* està regulat al *Zivilprozessordnung des Reich*, és a dir, al Codi de Procediment Civil. En ell s’estableix que aquest procediment només pot emprar-se per a una reclamació de pagament d’una determinada quantitat de diners en euros (art. 688.1 ZPO). S’inclouen les reclamacions per part d’un empresari amb base d’un contracte de crèdit amb consumidors si l’interès supera en més de dotze punts percentuals el tipus d’interès bàsic (art. 688.2.1 ZPO), al igual que les reclamacions que dependran d’una contraprestació, igual que les reclamacions que depenguin d’una contraprestació el compliment de les quals estigui pendent (art. 688.2.2 ZPO) i quan el requeriment s’ha de fer mitjançant una publicació (art. 688.2.3 ZPO).

L’art. 703.a fa referència al procediment sumari del requeriment de pagament en virtut d’una escriptura, una lletra de canvi o un xec, per a això dicta normes especials. L’oposició tindrà l’efecte que el litigi queda pendent fins que no es resolgui.

Per l’altra banda, el procés monitori italià es troba regulat al Llibre IV “*Dei procedimenti speciali*”, título I “*Dei procedimenti sommari*” i capítol I “*Del procedimento di ingiunzione*” en el “*Codice di Procedura Civile*”, arts. 633 i ss. A aquest procediment pot acudir el creditor quan se li degui una suma de diners. No obstant, el primer paràgraf de l’art. 633 de la llei anteriorment esmentada dota de dues possibilitats més, fet que suposa una ampliació de l’àmbit objecte del procés monitori a Itàlia. Aquestes són quan el deutor ha de fer-li entrega d’una quantitat específica d’objectes fungibles o bé d’un objecte moble específic.

Com es desprèn de l’art. 646 cpc, també es permet aquest procediment per a reclamacions de relacions laborals individuals. A més a més, el segon i tercer apartat de l’esmentat art. inclouen els honoraris i les despeses de professionals en relació amb el procediment (advocats) i altres professionals subjectes a aranzels (notaris).

Respecte als documents, i al ser l’alemany un tipus de monitori no documental, no es necessari presentar cap tipus de document que provi l’existència del deute. A Itàlia, en canvi, tant per

---

¹⁶*Idem*.

requerir el pagament com l'entrega, el propi art. 633 cpc obliga a que dit dret estigui acreditat per escrit. Degut a això, els arts. 634 a 636 cpc especifiquen quines són les proves escrites idònies, establint les pòlisses i les promeses de pagament (signades pel deutor), els registres comptables portats legalment (empresaris i organismes públics) i per als casos de professionals, la factura de despeses i serveis.

En relació amb la competència, i d'acord amb l'art. 689 ZPO, en el cas alemany aquesta correspon exclusivament al tribunal local de la residència del demandant¹⁷. En cas de que no la posseeixi en Alemanya, llavors la té el tribunal de Wedding a Berlin. Respecte al model italià, i conforme l'art. 637 cpc, la sol·licitud ha de presentar-se davant el jutge de pau o el tribunal competent per al procediment ordinari en composició unipersonal, tot segons la quantia. Per al cas dels professionals de l'art. 633.2, també és competent l'oficina judicial que hagi seguit el procediment o, per als advocats o notaris, la del lloc on es trobi el consell on estiguin inscrits.

La sol·licitud, mentre que a Itàlia l'escrit de sol·licitud, tal i com ve previst a l'art. 638 cpc, ha d'indicar tant a les proves com el nom de l'advocat del demandant, sempre i quan no es permeti la compareixença personal. A més a més, ha d'anar acompanyat dels documents precisos. Quan es tracti d'entrega de coses fungibles, haurà de declarar la suma de diners que està disposat a acceptar en el seu lloc (art. 639 cpc). A Alemanya ha de realitzar-se per escrit i signada a mà (art. 691.2 ZPO), excepte que es garanteixi d'una altra manera que la petició no es transmet sense que ho hagi pretès el demandant. A la pràctica el que s'utilitza és un formulari¹⁸ que es pot transmetre electrònicament i de forma obligatòria si la petició la presenta un advocat o una persona registrada (art. 691.3 ZPO). No cal adjuntar documents ni la intervenció d'un professional jurídic.

A Alemanya no s'estableixen disposicions especials en relació a l'admissió o rebutjament de la sol·licitud, ja que és suficient amb que es compleixin els requisits formals de l'art. 690 ZPO. A Itàlia, en canvi, el jutge resol sobre el rebutjament o acceptació de la sol·licitud, segons es compleixin o no els requisits legals, en virtut del que preveuen els arts. 640 i 641 cpc. Si considera que el crèdit no està suficientment justificat, ordenarà requerir al sol·licitant perquè aporti proves. Si no ho fa, la rebutjarà per decret motivat sense que produeixi efecte de cosa jutjada. Si es compleixen les condicions legals, mitjançant decret motivat, condemnarà a pagar o a lliurar la cosa, incloent costes i honoraris, dins el termini de quaranta dies com a norma general, amb l'avertiment que pot formular oposició i si no es procedirà a la execució.

---

¹⁷ Anomenada "*Amtsgericht*".

¹⁸ Nordrhein-Westfalen, J.D.L. (s.f). *NRW-Justiz: Formularmuster im automatisierten Mahverfahren*. Justizministerium Nordrhein-Westfalen. https://www.justiz.nrw/JM/doorpage_online_verfahren_projekte/projekte_d_justiz/agm/Inhalte_zum_Mahverfahren/Vordruckmuster/index.php

A Alemanya la forma de requeriment de pagament és la següent: després de la sol·licitud en forma s'expedirà ordre de pagament, especificada a l'art. 692 ZPO, que contindrà tots els requisits de la sol·licitud; amb l'avertiment que el tribunal no ha revisat l'existència del dret; i l'exigència del pagament del deute amb interessos i costes en el termini de dues setmanes, o bé, d'oposar-se a la pretensió amb advertència que, en cas contrari, es durà a terme la declaració d'executorietat, segons la qual el demandant podrà instar l'execució forçosa. L'ordre serà segellada o signada electrònicament. A Itàlia, la forma del requeriment de pagament, es realitza mitjançant notificació de còpia certificada de la sol·licitud i el decret, necessàriament dins del termini de seixanta dies des que es dicti, si no queda sense efecte (arts. 643 i 644 cpc).

Respecte a l'oposició també s'hi mostren diferències. En el procés monitori alemany aquesta es podrà presentar per escrit contra una demanda, o una part (art. 694.1) o, necessàriament, mitjançant formulari quan se li hagi remès juntament amb l'ordre de pagament (art. 692.1.5), i mentre no s'hagi declarat l'executorietat. S'ha d'acompanyar del nombre de còpies per comunicar-lo al demandant (art. 695). Per tant, que la sol·licitud no requereixi cap justificació se'n desprèn que l'oposició tampoc no ha de ser fundada. Per contra *procedimento d'ingiunzione* italià, s'ha de presentar en un termini de quaranta dies. En aquest cas el procediment continua segons les normes del procediment ordinari davant del mateix jutge, d'acord amb l'art. 645 cpc. Malgrat que no s'exigeix expressament que l'oposició sigui fonamentada, l'art. 648 cpc permet que es concedeixi l'execució provisional del decret si no es basa en proves escrites o ràpides.

Tal com es desprèn de l'art. 696.1 ZPO, quan s'ha verificat l'oposició, la part podrà sol·licitar que s'iniciï procediment contradictori, si escau davant del tribunal que les parts indiquin en els seus escrits de sol·licitud i oposició, sempre que totes dues coincideixin que sigui assignat a un tribunal diferent. En aquest cas, d'acord amb l'art. 697, la secretaria del tribunal a qui s'ha traslladat el litigi haurà d'ordenar que el demandant presenti els motius en els quals basa la seva demanda en el termini de dues setmanes al formulari corresponent a l'escrit de demanda. En absència d'oposició o pagament, com disposa l'art. 699, el demandant pot sol·licitar que s'emeti la declaració d'executivitat, en la qual s'inclouran les costes del procediment. Si el pagament ha estat parcial, llavors es declararà així. Si el litigi ja ha estat traslladat a un altre tribunal, aquest serà el que emeti la declaració d'executivitat. Finalment, si no s'ha sol·licitat en el termini de sis mesos des de la notificació, l'ordre de pagament deixa de tenir efecte (art. 701).

La decisió s'haurà de notificar al demandat, preveient-se que es pugui fer mitjançant la publicació d'edictes al tauler d'anuncis o al sistema d'informació electrònic del tribunal (art. 699.4). Aquesta resolució (*Vollstreckungsbescheid*) és competència de l'equivalent al nostre LAJ (anomenat *Rechtspfleger*). Equival a una sentència en rebel·lia declarada provisionalment executiva (art.

700.1) i és títol designat com a “altres títols executius” a l’art. 794 ZPO, que permeten sol·licitar l’execució forçosa.

En cas d’oposició al procés monitori italià, continua d’acord amb el procediment ordinari. Segons el que preveu l’art. 647 cpc, quan no hi hagi hagut oposició o el demandat no hi hagi comparegut, el jutge declara l’execució del decret. No obstant això, com que la notificació no ha de ser personal, hi ha el deure del jutge que es renovi la notificació davant la probabilitat que el decret no hagi arribat al seu coneixement. Això està en relació amb l’art. 650, que permet recórrer fins i tot passat el termini, però abans dels deu dies després del primer acte d’execució, si prova que no va tenir coneixement del decret bé per irregularitat en la notificació o bé per cas fortuït o força major.

Per acabar, mentre a Alemanya la decisió que declara l’executivitat pot ser objecte del recurs o oposició que es concedeix al condemnat en rebel·lia (previst als arts. 338 i ss. ZPO, que s’ha d’interposar en el termini de dues setmanes a partir de la notificació segons l’art. 339), a Itàlia la resolució executòria pot ser revocada per les mateixes causes que una sentència ferma, segons el que preveu l’art. 656 cpc.

II. EL PROCÉS MONITORI A ESPANYA

1. Àmbit d'aplicació

1.1. Objecte del procés monitori

Segons l'art. 812.1 LEC, “*podrá acudir al proceso monitorio quien pretenda de otro el pago de deuda dineraria de cualquier importe, líquida, determinada, vencida y exigible*”. D'acord amb allò enunciat amb anterioritat, el legislador espanyol va optar per un model de monitori de tipus documental, disposant un ventall de documents, que conforme l'art. 812 LEC poden servir de fonament de la petició com un *numerus apertus*. Per tant, qualsevol document integrable en les categories enumerades a l'article serviria per iniciar un procés d'aquest tipus; de manera que allò previst a la Llei només s'ha d'interpretar com a exemple. Dit d'una altra manera, és indiferent que la relació jurídica entre el creditor i el deutor sigui una compravenda, un contracte de préstec o un contracte d'arrendament. En tot cas, el creditor podrà reclamar la quantitat deguda per la via del procés monitori si compleix els requisits que s'esmentaran posteriorment i si aquest deute consta acreditat documentalment.

D'altra banda, la pretensió del monitori no consisteix a exigir el cobrament del deute, encara que sigui la finalitat principal del procés, sinó que es dirigeix a demanar una activitat jurisdiccional tendent a transformar el document aportat que constata el deute en un títol executiu que porti aparellada l'execució. El procés monitori, com s'ha esmentat anteriorment, és un dels processos més utilitzats en l'ordre jurisdiccional civil. L'increment del seu ús ha portat a que el legislador realitzes una sèrie de reformes, totes amb l'objectiu de solucionar certs dubtes que la seva aplicació pràctica estava ocasionant, i de la mateixa manera, augmentar-ne l'eficàcia.

En aquest sentit, mitjançant la reforma operada per la Llei 13/2009, del 3 de novembre, per a la implantació de l'Oficina judicial, s'ha atribuït al Secretari Judicial¹⁹ la competència per admetre l'escrit inicial del procediment, donant compte al jutge quan entengui que no concorren els requisits per a la seva admissió, decidint aquest a través de interlocutòria sobre la seva admissió o rebuig²⁰.

A més a més, les funcions del LAJ també consisteixen en encarregar-se de la tramitació íntegra del judici monitori fins a la seva conclusió. Per tant, li correspon l'examen de l'admissibilitat de

---

¹⁹ Amb la Llei Orgànica 7/2015, de 21 de juliol, de reforma de la Llei Orgànica del Poder Judicial, en endavant LOPJ, la seva denominació va passar a ser Lletat de l'Administració de Justícia

²⁰ González, Pillado, E. “*El juicio monitorio en España tras las últimas reformas procesales*”. Revista de Estudio de la Justicia, núm. 17, 2012, ps. 55-57.

la petició inicial, el requeriment de pagament al deutor i la conclusió de les actuacions davant l'oposició del deutor en funció de la quantia²¹.

1.2. Característiques, requisits i competència

En el procés monitori, per poder reclamar la quantitat deguda, no n'hi ha prou amb que s'acrediti l'existència d'aquesta (per mitjà dels documents a què es farà referència posteriorment). El deute que es pot exigir a través del procés monitori ha de reunir les característiques que es troben a la pròpia LEC, concretament al seu art. 812.

En primer lloc, un deute dinerari, és a dir, l'obligació objecte del procés monitori haurà de consistir en l'entrega d'una quantitat de diners²². No hi hauria problema si el deute dinerari fons representat en moneda estrangera, sempre que fos una admissible a cotització oficial²³.

En segon lloc, ha de ser un deute líquid i determinat, ja que ha de consistir en l'entrega d'una quantitat determinada de diners o la determinació de la qual es pugui aconseguir amb simples operacions aritmètiques.

En tercer lloc, cal un deute vençut perquè no és exigible un deute sotmès a condició o a termini si els mateixos no s'han complert. Tot i que ha de ser el creditor qui acrediti inicialment el venciment, una vegada admès el requeriment, serà l'obligat qui haurà de posar de manifest, justificadament, que l'obligació no es troba vençuda en el moment en el qual es va demanar el requeriment de pagament.

Per últim, un deute de qualsevol import i documentat. En aquest sentit, cal tenir present que la Llei 13/2009, de 3 de novembre, de Reforma de la Legislació Processal per la implantació de la nova Oficina Judicial (en endavant LRLPOJ) introdueix modificacions considerables respecte a determinats aspectes del procés monitori. Una de les més rellevants es va ser la reforma de l'apartat 1 de l'art. 812 LEC, per la qual s'elevava el límit de quantia per reclamar per les vies del procediment monitori fins a 30.000 euros en reclamacions de fins 25.000 euros.

No obstant, posteriorment la reforma de la Llei 37/2011, de 10 d'octubre, sobre Mesures d'Agilització Processal (en endavant LMAP) deixaria sense efectes dita modificació. Per tant, se suprimeix de manera definitiva el límit quantitatiu per accedir al procés monitori, equiparant-ho

---

²¹ Banacloche Palao, J. "El proyecto de Nueva Oficina Judicial: ¿hacia un nuevo proceso administrativizado?". Diario la Ley, 2009, p. 27.

²² Val a dir que, dins els processos que es serveixen de la tècnica monitoria, hi trobem el desnonament per manca de pagament, on l'objecte de la pretensió el constituirà també, o solament, l'entrega de l'immoble. Vid. Bonet Navarro, J. (2021). *Los procedimientos monitorios*. Editorial Aranzadi. p. 53.

²³ Ibidem p. 55.

al procés monitori europeu. D'aquesta manera, a l'actualitat es permet accedir al procés monitori mitjançant deutes dineraris de qualsevol quantia.

Per altra banda, i com a *conditio sine qua non* del procés monitori espanyol trobem que, per iniciar-se, es requereix un suport documental. D'acord amb l'art. 812.1 LEC, el creditor ha d'acreditar el deute a través d'alguna de les formes següents. No obstant, la jurisprudència s'ha pronunciat en diverses ocasions negant la existència d'un *numerus clausus* (APP Guipúscoa (Secció 2^a) núm. 2088/2006, 12 de juliol de 2006 (JUR 2007/100803) o AAP Cadis (Secció 2^a) núm. 51/2006, 4 de setembre de 2006 (TOL6.225.933))²⁴. Una opció és mitjançant documents bilaterals, és a dir, “*documentos, cualquiera que sea su forma y clase o el soporte físico en que se encuentren, que aparezcan firmados por el deudor o con su sello, impronta o marca o cualquier otra señal, física o electrónica*”. Una altra és a través de documents unilaterals, com són les factures, albarans, certificacions o qualsevol altres documents que siguin dels que habitualment documenten els crèdits i deutes. Es consideren documents unilaterals perquè intervé només una de les parts del negoci jurídic²⁵. Per tal de que tinguin validesa, cal que siguin habitualment usats en el tràfic jurídic o mercantil per al tipus de negoci jurídic de que es tracti.

Altrament, es pot fer “*cuando, junto al documento en que conste la deuda, se aporten documentos comerciales que acrediten una relación anterior duradera*”. Com a última possibilitat cal esmentar quan el deute s'acrediti mitjançant certificacions d'impagament de quantitats degudes en concepte de despeses comunes de comunitats de propietats d'immobles urbans.

Cal tenir present la diferenciació entre els dos tipus de documents que esmenta l'art. 812.1 en els seus apartats primer i segon. Mentre que els primers gaudeixen automàticament de legitimat de crèdit, els darrers necessiten que el LAJ o la autoritat judicial valorin si aquests documents són un “principi de prova suficient” i vàlid i si existeix o no el crèdit²⁶.

A més a més, veiem que s'exigeix, en aquest sentit, que la sol·licitud que dona inici a aquest procés especial sigui acompanyada d'una acreditació documental de l'existència del deute.

Així doncs, a través del procés monitori la persona que diu ser creditora d'un deute pecuniari de qualsevol import; líquid, determinat, vençut i exigible, i que estigui documentat pot demanar al tribunal competent que requereixi de pagament al deutor. Davant d'aquest requeriment el deutor pot adoptar 3 actituds: pagar; oposar-se al pagament; o ni pagar ni oposar-se, fet que suposarà que el requeriment de pagament adquireixi la naturalesa de títol executiu.

---

²⁴ Les resolucions a García Colom, L. (2021-2022). *La tutela privilegiada del crédito: el proceso monitorio*. Treball de Final de Grau. Universitat Jaume I.

²⁵ Garberí Llobregat, J. (2015). *El proceso monitorio en la Ley de Enjuiciamiento Civil*, p. 45.

²⁶ Garberí Llobregat, J. *El proceso monitorio en la Ley de Enjuiciamiento Civil*.

En essència, el procés monitori és tot procés a través del qual es crea un títol executiu a favor de qui afirma ser creditor si, requerit pel tribunal el deutor d'aquest, dins del termini concedit, no compleix l'obligació ni formula oposició a ella.

L'admissió de fotocòpies dels documents que calen presentar és controvertit i condicionat. Al respecte, la pràctica dels tribunals, com el AAP Madrid (Secció 10^a), núm. 957/2012, de 19 de desembre²⁷ o el APP Madrid (Secció 14^a), núm. 292/2008, de 3 de desembre de 2008²⁸ indiquen que la pèrdua de la documentació original o una altra causa justificada poden suposar l'acceptació de fotocòpies de documents. No obstant, *“lo que no se acepta es que la documentación se aporte mediante fotocopia sin causa justa alguna”*²⁹. Tanmateix, altres audiències no consideren l'ús d'aquestes fotocòpies suficients, com és el cas del AAP Almeria (Secció 3^a), 17 de novembre de 2010³⁰.

La competència per conèixer del procés monitori es regula a l'art. 813 de la LEC de manera imperativa³¹. Aquest estableix que, mentre la competència objectiva correspon en exclusiva als Jutjats de Primera Instància, la territorial s'atribueix al domicili o residència del deutor. En el cas de que no fossin coneguts, llavors *“el del lugar en que el deudor pudiera ser hallado a efectos del requerimiento de pago por el Tribunal”*. En cas de que es tractes d'una reclamació de deute establert a l'art. 812.2.2^a, llavors seria també competent el *“Juzgado del lugar en donde se halle la finca, a elección del solicitante”*.

2. Tramitació

2.1. Petició monitoria

El procés monitori no representa excepció alguna amb els requisits generals relatius a la *legitimatio ad procesum* (la capacitat per ser part i d'actuació processal) i la *legitimatio ad causam* (la titularitat activa del assumpte plantejat en el procés *res in iudicium deducta*). En aquest respecte, l'art. 416.1.1 LEC autoritza l'examen i la resolució en tot procés de la falta de capacitat dels litigants o de representació en tot procés de classes. I, per part seva, la legitimació correspondrà al titular del crèdit segons derivi de la documentació aportada³².

---

²⁷ AAP Madrid (Secció 10^a), núm. 957/2012, de 19 de desembre (ECLI:ES:APM:2012:20770A).

²⁸ APP Madrid (Secció 14^a), núm. 292/2008, de 3 de desembre de 2008 (ECLI:ES:APM:2008:15251A).

²⁹ AAP Madrid (Secció 10^a), núm. 957/2012 de 19 de desembre (ECLI:ES:APM:2012:20730A).

³⁰ Bonet Navarro, J. *“Los procedimientos monitorios civiles en el derecho español”*. Thomson Reuters Aranzadi, pp. 163.

³¹ Això es troba establert al referit precepte quan exposa que *“no serán de aplicación las normas sobre sumisión expresa o tácita contenidas en la Sección Segunda del Capítulo Segundo del Título Segundo del Libro Primero”*.

³² Bonet Navarro, J. (2021). *Los Procedimientos Monitorios Civiles en el Derecho Español*. Editorial Thomas Reuters Aranzadi. p. 74.

El procés monitori, com el procés declaratiu, comença a instància de part. L'art. 814 LEC estableix que serà per petició del creditor a través d'un escrit. Aquest és clarament una demanda, tot i que al text de la LEC es va optar per utilitzar el terme "petició" o "petició inicial". Així doncs, es pot veure que dita denominació suscita un debat doctrinal ja que, si es comparen els arts. 814 i 437 LEC, es pot concloure que aquest acte s'assembla a una demanda succinta. L'única diferència es centra en l'omissió de la necessitat de fer constar la identitat del creditor, que s'ha d'entendre com un simple oblit que, per descomptat, no permet formular peticions anònimes insòlites³³. A més, mentre que la petició inicial únicament cal que contingui les identitats i domicilis dels interessats i les raons per les quals s'han de considerar un principi de prova, sense necessitat d'incorporar fonaments fàctics i jurídics que sostinguin la petició, a la demanda aquest últim aspecte sí que és requerit³⁴. Pel que fa a la postulació en el procés monitori, és a dir, a la representació processal per procurador i defensa tècnica per advocat, l'art. 814.2 LEC estableix expressament que per la presentació de la petició inicial no cal valer-se d'ells. Això cal relacionar-ho amb els arts. 23.2.1 i 32.2.1 LEC, ja que en ambdós preceptes s'estableix que les parts podran intervenir sense aquests professionals. No obstant, i tal com estableix el contingut de l'art. 32.1 LEC, tot i que la seva intervenció sigui de caràcter voluntari, si l'actor opta per acudir a ells, llavors haurà de fer-ho constar a la demanda. Envers aquesta controvèrsia, Bonet Navarro considera que s'opta per denominar petició a aquesta demanda, "*en sintonía con el carácter facultativo de la postulación y la posibilidad de utilización de impresos normalizados, para dar una sensación de mayor sencillez, simplicidad así como para descargarla de posibles interpretaciones formalistas a la hora de valorar los requisitos de admisibilidad*"³⁵.

Tot i això, aquesta intervenció no preceptiva deixa de ser-ho, tal i com estableix l'art. 818.1 paràgraf segon LEC quan el deutor formula oposició, cas en el qual aquesta escrit haurà d'anar signat per advocat i procurador quan el deute que es reclami sigui superior a 2.000 euros a través del judici verbal o ordinari si l'import és inferior o no a 6.000 euros, respectivament³⁶.

Igualment, en cas que el deutor no s'oposi i s'insti el despatx d'execució pel creditor, cal la intervenció d'advocat i procurador quan la quantia del deute reclamat sigui superior a 2.000 euros, tal com estableix l'art. 539.1 paràgraf segon LEC.

En el seu lloc, el propi creditor pot presentar la sol·licitud inicial del procediment monitori valent-se de formularis aprovats oficialment pel Consell General del Poder Judicial (endavant CGPJ)

---

³³ Cita textual extreta de Bonet Navarro, J. (2021), *Los Procedimientos Monitorios Civiles en el Derecho Español*. Editorial Thomson Reuters Aranzadi. p. 96.

³⁴ Garberí Llobregat, J. (2015) *El proceso monitorio en la Ley de Enjuiciamiento Civil*. Editorial Bosch, p. 45.

³⁵ Cita textual extreta de Bonet Navarro, J. (2021). *Los Procedimientos Monitorios Civiles en el Derecho Español*. Editorial Thomson Reuters Aranzadi. pp 97 i 98.

³⁶ Tierno Barrios, S. (2017-2018). *El proceso monitorio y la protección procesal del crédito en España*. Treball de Fi de Grau. Universitat de Salamanca, p. 20.

que estan publicats al Butlletí Oficial de l'Estat (endavant BOE). Aquest escrit, com a acte processal a instància de la part actora, presenta una pretensió o *petitum* ben senzilla, ja que en ell sol·licita l'inici del procés i que segueixi els tràmits fins al pagament complet de l'obligació. Es pretén que es requereixi el pagament i que, per al cas que el requerit no atengui, pagui ni formuli oposició, es pugui obrir l'execució amb la mera formalitat que sol·liciti el creditor. En aquest darrer supòsit s'haurà creat un títol d'execució que declarar el dret del creditor al cobrament. L'objecte mediat del *petitum* serà la quantitat reclamada, que ha de complir els requisits establerts a l'art. 812 LEC.

De conformitat amb l'art. 814 LEC la petició inicial haurà d'expressar la identitat del deutor, el domicili o domicilis del creditor i del deutor o el lloc en el qual resideixin o puguin ser trobats i l'origen i quantia del deute. Respecte al domicili del deutor, el jutge està obligat a dictar auto d'arxiu si, després de realitzat les investigacions oportunes, aquestes resultin infructuoses o es localitza al mateix en un altre partit judicial³⁷. A més a més, dels aspectes esmentats anteriorment, cal que aquests estiguin acompanyats del document o documents als quals es refereix l'art. 812. Per tant, la falta d'acreditació documental portaria a la inadmissió *in limine litis* de la petició.

2.2. Requeriment de pagament: notificació al deutor

Presentada la petició inicial, s'ha de procedir a decidir sobre la seva admissió o no i, si es dona el primer cas, requerir de pagament al deutor. L'art. 815 LEC exposa que “*si los documentos aportados con la petición fueran de los previstos en el apartado 2 del art. 812 o constituyeren un principio de prueba del derecho del peticionario, conformado por lo que se exponga en aquélla, el Secretario Judicial [actualment denominat LAJ] requerirá...*” per pagar o per oposar-se.

L'admissió de la petició comporta el requeriment al deutor per tal de que, en el termini de 20 dies, pagui al peticionari o comparegui i al·legui succintament, en escrit d'oposició, les raons per les quals no deu, totalment o parcial, la quantitat reclamada. Aquest requeriment es notificarà per la forma prevista a l'art. 161 de la LEC. Segons aquest, el requeriment es notificarà mitjançant lliurament directe de la cèdula al destinatari pel funcionari o, si escau, pel procurador de la creditora. No obstant, en cas de que el deutor no pagui ni comparegui al·legant raons de la negativa al pagament, llavors procedirà a despatxar contra ell execució.

a) Notificació electrònica

En aquest punt és adequat fer una breu referència a la notificació electrònica com a mitjà per portar a terme el requeriment de pagament en aquest procés, concretament s'esmentarà el marc

---

³⁷ Extret de l'art. 813 LEC.

normatiu i la doctrina aplicable. El motiu del seu esment és, en realitat, ressaltar aquesta opció com una alternativa que acompanya aquesta era digitalitzada, cada vegada més sintetitzada a la vida diària.

La regulació de la notificació electrònica en el nostre país es troba a la LEC, concretament l'art. 273.3 de dita llei estableix qui són els obligats a relacionar-se a través de mitjans electrònics amb l'Administració de Justícia. No obstant, i en paraules de RODRÍGUEZ RÍOS, "*lo analizado hasta el momento podría llevar a pensar que el tribunal está facultado para notificar el requerimiento de pago de forma electrónica, más trayendo aquí la doctrina constitucional la conclusión debe ser distinta*"³⁸.

La STS (Sala Segona), núm. 122/2019, de 28 d'octubre³⁹, que coneix sobre un recurs d'empara que porta causa en un procés monitori, i s'ha de pronunciar sobre la pràctica del requeriment de pagament a través de la seu judicial electrònica. Després de reconèixer l'obligació que imposa l'art. 273.3 LEC, el Tribunal disposa que "*el régimen jurídico específicamente aplicable al primer emplazamiento es el del art. 155.1, 2 y 3 LEC y del art. 273.4, párrafo 2 LEC*". De manera que, de conformitat amb l'art. 155.1 LEC, s'exigeix la tramesa al domicili dels litigants; i en concordança amb això, s'estableix l'obligació de fer constar a la petició inicial "*el domicilio del demandado, a efectos del primer emplazamiento o citación de este*" ex art. 155.2 LEC. Així com l'obligació de presentar en papers aquells escrits i documents que presentats per via telemàtica o electrònica, donin lloc al primer emplaçament, citació o requeriment al demandat (art. 273.4, paràgraf 2 LEC). També es pot esmentar la STS (Ple), núm. 63/2020, de 15 de juny en aquest mateix sentit.

Per tant, i davant la normativa actual, els tribunals han rebutjat la possibilitat de realitzar el primer emplaçament, o en el nostre cas el requeriment de pagament, per mitjans telemàtics. "*Más aún, la obligación de realizarlo mediante remisión al domicilio del deudor se ha erigido como garantía del respeto del derecho a la tutela judicial efectiva sin indefensión del art. 24 CE*"⁴⁰.

Tot i que, com s'acaba de dir, no és possible aquesta opció, el Projecte de Llei de mesures d'Eficiència Processal⁴¹ (en endavant PLEP) i el Projecte de Llei de mesures d'Eficiència Digital⁴²

---

³⁸ Rodríguez Ríos, S.F. "*El requerimiento europeo de pago: especial referencia a la notificación electrónica. ¿Una posibilidad real en España?*" [pendent de publicar]

³⁹ STS (Sala Segona), núm. 122/2019, de 28 d'octubre [ECLI:ES:2019:122]. Les resolucions a Rodríguez Ríos, S.F. "*El requerimiento europeo de pago: especial referencia a la notificación electrónica. ¿Una posibilidad real en España?*" [pendent de publicar].

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Projecte de Llei de Mesures d'Eficiència Processal del Servei Públic de Justícia (*Butlletí Oficial de les Corts Generals*, XIV Legislatura, Sèrie A, núm. 97-1 de data 22 d'abril de 2022).

⁴² Projecte de Llei de Mesures d'Eficiència Digital del Servei Públic de Justícia (*Butlletí Oficial de les Corts Generals*, XIV Legislatura, Sèrie A, núm. 116-1 de data 12 de setembre de 2022).

(en endavant PLED) arriben a bon port, això suposaria un impuls decisiu en la digitalització dels actes de comunicació a Espanya.

2.3. Existència de clàusules abusives

Cal tenir present que, pel cas dels documents aportats de l'art. 812.1 LEC, serà el jutge qui decideixi el que correspon sobre l'admissió de la petició inicial. Per contra, si els documents aportats són els de l'apartat segon, llavors serà el LAJ qui l'admeti.

No obstant, i sobre aquest aspecte, cal fer referència a la possibilitat de clàusules abusives que sigui origen del deute. Tot i que el tractament i la valoració d'aquestes les efectua el jutge, aquest examen només es produirà després de l'advertiment per part del LAJ. D'aquesta manera, és el LAJ qui ha de determinar en aquest moment inicial del procés monitori si la petició es dirigeix contra un consumidor o usuari, i en el seu cas, valorar la eventual existència de clàusules abusives en el contracte que fos origen del deute.⁴³ Val a dir, que aquesta regulació és fruit d'una evolució. De fet, no va ser fins la modificació de la LEC per la Llei 42/2015⁴⁴ que es va positivitzar el control d'ofici de les clàusules abusives dins del procés monitori. Aquesta manca d'una via normativitzada per al control de clàusules abusives al procés monitori, va comportar que a la pràctica el òrgans jurisdiccionals prenguessin dues opcions clarament diferenciades. Per una banda, es trobaven aquelles Audiències Provincials que consideraven que el jutge estava facultat per realitzar un control d'ofici *in limine litis* de l'eventual existència de clàusules abusives. Per l'altra, hi havia les que ho descartaven, ja que consideraven que havia de ser el deutor qui ho posés de manifest en el seu escrit d'oposició⁴⁵. Davant la impossibilitat per part de la pràctica judicial de donar una resposta uniforme respecte el control de clàusules abusives en el procés monitori, es va plantejar una qüestió prejudicial davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea a través, entre d'altres, de la Directiva 93/13/CEE⁴⁶.

Així doncs, i citant la Directiva abans esmentada, el jutge no només ha de valorar l'abusivitat d'una clàusula contractual, sinó que també té "*la obligación de examinar de oficio esta cuestión tan pronto como disponga de los elementos de hecho y de Derecho necesarios para ello, incluso en el momento de la apreciación de su propia competencia territorial (ap.32)*". És en aquest

---

43

Rodríguez Ríos, S. F. (2022). Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿El Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio? En *Modernización, eficiencia y aceleración del proceso*, Aranzadi, *passim*.

⁴⁴ Llei 42/2015, de 5 d'octubre, de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 239, de 6 d'octubre de 2015.

⁴⁵ *Ibidem.*.

⁴⁶ Rodríguez Ríos, S. F. (2022). Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿El Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio? En *Modernización, eficiencia y aceleración del proceso*, Aranzadi, *passim*.

context, com s'ha esmentat, que es va implementar l'incident actualment previst al procés monitori per a l'examen d'ofici de possibles clàusules abusives.

Fins aleshores, i amb la modificació que va aportar la Llei 13/2009, de 3 de novembre, de reforma de la legislació processal per a la implantació de la nova Oficina Judicial va distingir entre aquelles funcions constitucionals de jutjar i executar allò jutjat de la resta. Mentre les primeres estaven a càrrec dels jutjats i tribunals, les altres es van atribuir al LAJ el coneixement del procés monitori⁴⁷. Així doncs, només es donaria compte al jutge quan el LAJ considerés que la petició no reunia els requisits per la seva admissió.

Per tant, al passar el procés monitori a ser competència del LAJ, la intervenció del jutge es reservava als supòsits que de la documentació aportada es desprengués que la quantitat reclamada no era correcta, circumstància en la qual el LAJ havia d'informar al jutge o també quan el deutor formulés oposició al requeriment de pagament.

Al no donar-se les circumstàncies per posar-se el litigi en coneixement del jutge, i en paraules de RODRÍGUEZ RÍOS, en la situació prèvia a la Llei 42/2015, *“finalizaba mediante decreto reconociéndose la existencia del crédito reclamado. Y lo hacía, sin la posibilidad de hacerse un control de la existencia de cláusulas abusivas en un contrato celebrado entre un profesional y un consumidor.”*⁴⁸

No obstant, amb la promulgació de la Llei 42/2015, de 5 d'octubre⁴⁹, es va procurar donar resposta als pronunciaments del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, incorporant l'apartat 4 a l'article 815 LEC. . Aquest precepte encomana al LAJ l'admissió de la petició i el requeriment de pagament.

Amb aquesta panoràmica, i després de tota aquesta alteració normativa, a la funció inicial es va afegir la de valorar si el deute sobre el qual es fonamenta la petició portava causa en un contracte subscrit entre un empresari o professional i un consumidor o usuari⁵⁰. Si fos el cas, i amb anterioritat a efectuar-se el requeriment, seria el LAJ qui faria trasllat al jutge per tal de que aquest examines d'ofici l'existència de possibles clàusules abusives que constituïssin el fonament de la petició o haguessin determinat la quantitat exigible.

L'art. 815 LEC continua aclarint que, després de sotmetre la petició al tractament d'abusivitat del jutge, donarà audiència a les parts per un termini de cinc dies, en un tràmit per al qual no serà

---

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ Llei 42/2015, de 5 d'octubre, de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 239, de 6 d'octubre de 2015.

⁵⁰ Rodríguez Ríos, S. F. (2022). Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿El Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio? En *Modernización, eficiencia y aceleración del proceso*, Aranzadi, *passim*

necessària la intervenció d'advocat ni de procurador. Després d'haver sentit les parts, el jutge tindrà cinc dies més per resoldre mitjançant interlocutòria. No obstant, i com diu l'apartat V del Preàmbul de la Llei 42/2015, aquesta no tindrà efectes de cosa jutjada⁵¹.

Així, si s'estima l'existència d'alguna clàusula abusiva que hagués estat el fonament de la petició, la declaració d'abusivitat comportarà acordar-ne la improcedència. No obstant, d'operar aquella als únics efectes de determinar la quantitat objecte de reclamació, només procedirà la inaplicació de la clàusula declara abusiva i es podrà continuar el procés monitori envers a la resta de les quantitats reclamades. Com bé exposa MORENO GARCÍA, no tindria sentit que el jutge pogués analitzar l'abusivitat de qualsevol clàusula, amb la consegüent audiència a les parts, fet que desvirtuaria la naturalesa del procés i impediria assolir-ne la finalitat⁵². Per aquest tràmit no cal advocat ni procurador, aspecte que alhora considera criticable, atès que pot suposar un perjudici per al consumidor.

2.4. Possibles actituds del deutor requerit

Davant la notificació del requeriment, com s'ha anunciat amb anterioritat, tres són les conductes possibles que pot adoptar el deutor: pagar el deute (art. 817 LEC), no pagar ni comparèixer davant l'òrgan judicial per formular la seva oposició en temps i forma (art. 816 LEC) i, per últim, comparèixer davant el tribunal i presentar l'escrit d'oposició.

a) Pagar el deute

En primer lloc, el deutor pot atendre el requeriment i pagar al creditor la quantitat reclamada de manera íntegra. Si és així, i tal i com estableix l'art. 817 LEC, serà el LAJ qui ho haurà d'acreditar i llavors se'l farà entrega del justificant de pagament i s'acordarà l'arxiu de les actuacions. Per tant, amb l'acreditació unilateral del pagament per part del deutor, l'òrgan jurisdiccional decidirà l'arxiu de les actuacions a través d'un auto.

S'ha de qüestionar si és possible fer un pagament parcial del deute. Encara que la llei no estableix res al respecte, s'entén que si el deutor paga únicament una part de la quantitat exigida o bé perquè

---

⁵¹ Gómez Amigo, L., "Eficiencia y garantías en la técnica monitoria". En *Justicia: ¿Garantías «versus» eficiencia?* (1.ª ed., pp. 179-208). Tirant lo Blanch, Valencia 2019, pp. 186 y ss. i Armengot Vilaplana, A., "La incidencia de la doctrina del TJUE en los principios que informan el proceso civil", *Revista General de Derecho Procesal*, núm. 44 (2018), pp. 6-7 citat Rodríguez Ríos, S. F. (2022). Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿El Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio? En *Modernización, eficiencia y aceleración del proceso*, Aranzadi.

⁵² Moreno García, L. (2007), "Cláusulas abusivas y proceso monitorio: tratamiento procesal en España e Italia". *Práctica de tribunales*, núm. 125, p.4.

considera que la resta no ho deu o perquè senzillament no vol pagar la resta del deute. En el primer cas, s'haurà de resoldre al respecte en el corresponent procediment que correspongui per raó de la quantia. En el segon, s'ha de procedir a l'execució⁵³.

b) No comparèixer ni oposar-se

La segona de les possibilitats és que el deutor opti per una posició passiva i ho materialitzi a través de no comparèixer. Aquest és l'objectiu principal del procés monitori, ja que permet que el creditor pugui valer-se d'ell per instar l'execució del deute⁵⁴.

Després d'haver transcorregut el termini de 20 dies des del requeriment sense contestació, el LAJ dictarà decret donant per acabat el procés monitori. També donarà trasllat al creditor perquè insti el despatx de l'execució, fent-ne prou amb una mera sol·licitud. Auto que tindrà els mateixos efectes que una sentència condemnatòria.

Des que es dicti la interlocutòria despatxant execució, el deute meritarà l'interès legal a què es refereixi l'art. 576 LEC.

Una vegada dictada la interlocutòria despatxant execució es dona per finalitzat el procés monitori en la seva essència, deixant pas al procés d'execució derivat del mateix, i que es regirà per les regles generals de l'execució de títols executius judicials. L'art. 816.2 LEC afegeix que el deutor podrà formular l'oposició a l'execució prevista per títols executius judicials.

El deutor que no ha comparegut té la facultat d'utilitzar els mitjans de rescissió i nul·litat de sentències fermes: revisió, audiència al rebel i incident de nul·litat d'actuacions. Certament, en el procés monitori, no es dicta una sentència ferma, però equivalent és l'efecte de la incompareixença del deutor. Per tant, la raó de ser d'aquests mitjans extraordinaris és la mateixa.

c) Comparèixer i oposar-se

En tercer lloc, el deutor pot formular oposició al requeriment de pagament. L'oposició es regeix per una sèrie de regles. En primer lloc, l'oposició ha de formular-se per escrit en el termini de 20 dies donat en el requeriment i d'aquesta manera s'evitarà el despatx de l'execució. Segons l'art. 818 LEC, si el deutor optés per aquesta opció, l'assumpte es resoldrà definitivament en el judici que correspongui, i especificant en aquest cas que la sentència que recaigui sí que produirà efectes de cosa jutjada.

---

⁵³ Planchadell Gargallo, A. (2015). *La tutela del crédito en el proceso monitorio*. Editorial La Ley. p. 131.

⁵⁴ Planchadell Gargallo, A. (2015). *La tutela del crédito en el proceso monitorio*. Editorial La Ley. p. 126.

En segon lloc, per formular l'escrit d'oposició, el deutor ha de fer-se defensar per advocat i representar per procurador quan la seva intervenció sigui necessària per raó de la quantia. En tercer lloc, en l'escrit d'oposició no és suficient que el deutor negui genèricament la procedència del deute, sinó que ha d'al·legar les raons per les quals no deu en tot o en part la quantia reclamada. En últim terme, el principal efecte de l'oposició del deutor en el procés monitori és la seva finalització, així com l'abandonament de qualsevol expectativa del creditor d'aconseguir un procediment simple i un pagament aviat. Així doncs, comporta que l'assumpte es resolgui definitivament en el judici que correspongui, tenint la sentència que es dicti força de cosa jutjada material.

Ara bé, les conseqüències són diferents en funció de quina sigui la quantia del deute reclamat. Per una banda, si la quantia no excedeixi de la pròpia del judici verbal, que és de 6.000 euros, el LAJ posarà fi al procés monitori i procedirà a convocar les parts a l'acte de la vista. El que fa la LEC es evitar que el creditor hagi d'iniciar des del principi el judici verbal. Per altra banda, si la quantia excedeix de la pròpia del judici verbal, la LEC deixa en mans del creditor la incoació o no del judici ordinari. Si el peticionari no interposa demanda dins del termini d'un mes des del trasllat de l'escrit d'oposició, se sobreseuran les actuacions i es condemnarà en costes al creditor. Si presenta la demanda el LAJ dictarà decret en el qual, a més de posar-se fi al procediment monitori, es donarà trasllat d'ella al demandat.

Quan el reclamat siguin rentes o quantitats degudes per l'arrendatari de finca urbana, el procediment es determinarà per raó de la matèria, pels tràmits del judici verbal, amb independència de l'import reclamat.

2.5. Novetats del Projecte de Llei d'Eficiència Processal

L'avantprojecte de Llei de Mesures d'Eficiència Processal del Servei Públic de Justícia (endavant PLEP) pretén introduir diverses disposicions que, entre d'altres, també afecten a la regulació actual del procés monitori, i no només en el tractament de les clàusules abusives que s'ha abordat anteriorment.

Fonamentalment, i portant aquí les conclusions de GÓMEZ AMIGO, aquestes modificacions afecten *“a las reformas más relevantes introducidas en el monitorio por la Ley 42/2015, de 5 de octubre: el incidente previo del control de oficio de las cláusulas abusivas; y la adaptación del juicio verbal posterior al monitorio en caso de oposición del deudor; a la nueva estructura del*

*juicio verbal diseñada en 2015*⁵⁵. En realitat, el que passa és que el règim de control d'ofici de les clàusules abusives s'assimila al de correcció de la quantitat reclamada, ja que en tots dos casos, tot i que sigui per causes diferents, se'n corregeix la quantitat inicialment sol·licitada⁵⁶.

En relació a la correcció de la quantitat reclamada, mentre la regulació actual estableix que si el creditor no contesta o rebutja, en el termini de deu dies, la proposta de requeriment de pagament plantejada pel tribunal a través d'una interlocutòria, aquesta s'entendrà per desistida; el Projecte de Llei de 2022 proposa com a conseqüència del mateix fet l'acceptació de la proposta.

L'objectiu d'aquest Projecte de Llei és reformar el tràmit de control d'ofici de les clàusules abusives de l'art. 815.4 LEC respecte a l'admissió de la petició monitoria. Com molt encertadament exposa GÓMEZ AMIGO, aquest incident previ a l'admissió de la petició monitoria amb audiència no només del creditor sinó també del deutor, és aliè a la tècnica monitoria, ja que el deutor encara no ha estat requerit de pagament i no és part en el procediment⁵⁷. Cal recordar que un dels aspectes que caracteritzen el procés monitori és que la fase inicial es desenvolupa sense contradicció⁵⁸, ja que aquesta només s'instaura per mitjà de l'oposició del deutor al requeriment de pagament. Així doncs, la incorporació del principi de contradicció no només significar una desnaturalització d'aquest procés, sinó que també comporta un detriment a la seva agilitat i eficàcia, allargant la tramitació⁵⁹.

És un fet a ressaltar que el PLEP ometi un aspecte que la pròpia legislació vigent ja contempla, concretament l'art. 815.4 LEC. Amb això es fa referència a que si la clàusula abusiva constitueix el fonament de la petició, la conseqüència ha de ser la declaració de la improcedència de la pretensió monitoria per mitjà d'interlocutòria. Això doncs, el creditor ha d'acceptar o rebutjar la proposta del tribunal, en el termini de deu dies, i s'entendrà acceptada si no contesta. En cas d'acceptació es requerirà de pagament al deutor per aquesta quantitat, i el creditor podrà reclamar la quantitat exclosa del monitori únicament pel procediment declaratiu que correspongui⁶⁰. Per

---

⁵⁵ Gómez Amigo, L. capítol 24 “*La reforma del proceso monitorio en el Proyecto de Ley de medidas de eficiencia procesal*” en Jiménez Conde, F.; Banacloche Palao, J.; Gascón Inchausti, F. “*Logros y retos de la justicia civil en España*” (2023). Editorial Tirant lo Blanch, p.468

⁵⁶ *Ibidem*, p.469

⁵⁷ Gómez Amigo, L. (2019), “*Control de las cláusulas abusivas y garantías procesales en los procesos con técnica monitoria, a la luz de la jurisprudencia reciente*”, Revista General de Derecho Procesal, núm. 49, p.4.

⁵⁸ Calamandrei, P (1946). *El procedimiento monitorio*, Sentís Melendo, S. (trad.), Ediciones Jurídicas Europa-América, Buenos Aires, pp. 24-25; cita per Loutayf Ranea, R. G., “*Proceso monitorio*”. [chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.acaderc.org.ar/wp-](chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.acaderc.org.ar/wp-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.acaderc.org.ar/wp-)

⁵⁹ Gómez Amigo, L. (2019), “*Control de las cláusulas abusivas y garantías procesales en los procesos con técnica monitoria, a la luz de la jurisprudencia reciente*”, Revista General de Derecho Procesal, núm. 49, p.4 citat per Rodríguez Ríos, S.F (). *Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿el Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio?*, p. 20.

⁶⁰ Gómez Amigo, L. capítol 24 “*La reforma del proceso monitorio en el Proyecto de Ley de medidas de eficiencia procesal*” en Jiménez Conde, F.; Banacloche Palao, J.; Gascón Inchausti, F. “*Logros y retos de la justicia civil en España*” (2023). Editorial Tirant lo Blanch, p.471.

tant, només quan rebutgi expressament la proposta es tindrà al creditor per desistit, sent la interlocutòria directament apel·lable pel creditor, qui únicament podrà fer valer la seva pretensió pel procediment declaratiu que correspongui. Si el tribunal no aprecia motiu per reduir la quantitat que s'ha sol·licitat al monitori, ni perquè sigui procedent la seva correcció ni per existència de clàusules abusives, ho declararà així per mitjà d'interlocutòria, i el LAJ realitzarà el requeriment de pagament per la quantitat comesa a la petició inicial del monitori⁶¹.

El Projecte de Llei de 2022 estableix el control d'ofici per mitjà d'un incident que només se substància amb el creditor, assimilant-lo al tràmit de correcció de la quantitat reclamada.

Respecte a les clàusules que puguin ser abusives del procés monitori, el Projecte de Llei de 2022 no abasta la qüestió. Per tant, ho deixa d'una forma que, tant la quantitat exclosa com la quantitat total, en cas de rebuig de la proposta del tribunal, poden ser reclamades pel creditor a través del procediment declaratiu que correspongui⁶². Ergo, no cal tornar a plantejar un procés monitori per a les quantitats excloses.

El projecte de reforma també modifica el judici verbal derivat de les operacions del deutor al requeriment de pagament. La modificació que va implementar la Llei 42/2015, de 5 d'octubre, estableix un procediment en el qual els tràmits d'al·legació de les parts no simètrics, ja que mentre el creditor en té la petició inicial del procés monitori i la impugnació de l'oposició, el deutor compta únicament amb l'escrit d'oposició⁶³. Aquesta asimetria restringeix el dret de defensa del deutor, que ha de presentar el seu escrit d'oposició abans de conèixer per complet la pretensió del creditor⁶⁴.

Per acabar, i tenint en compte el que preveu el PLEP, seria interessant parlar de la relació entre el procés monitori i els Mitjans Adequats de Solució de Controvèrsies en via no jurisdiccional (en endavant MASC), tot i que cal ressaltar que no hi ha una disposició específica al respecte.

No obstant, i en la meua opinió, un MASC no s'avé amb l'essència del procés monitori, atès que perjudicaria la senzillesa i rapidesa que el caracteritzen per tal de que el creditor pugui obtenir un títol executiu. A més, ja que el Projecte de Llei de Mesures d'Eficiència Processal de 2022 exclou el procés monitori laboral, entre d'altres, del requisit previ d'intent de conciliació o mediació,

---

⁶¹ *Ídem*.

⁶² *Ídem*, p. 473.

⁶³ Sánchez García, J. (2016). *Aspectos básicos de la reforma operada en el proceso verbal, proceso monitorio y juicio cambiario por la Ley 42/2015, de reforma de la L.E.Civil*, pp. 14-17.

⁶⁴ Gómez Amigo, L. capítol 24 “*La reforma del proceso monitorio en el Proyecto de Ley de medidas de eficiencia procesal*” en Jiménez Conde, F.; Banacloche Palao, J.; Gascón Inchausti, F. “*Logros y retos de la justicia civil en España*” (2023). Editorial Tirant lo Blanch, p.474.

tal i com es troba a l'art. 64 de la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la Jurisdicció⁶⁵. En conseqüència, crec que seria convenient exceptuar també el procés monitori d'aquesta exigència.

---

⁶⁵ *Ídem*, p. 477.2

III. LA INCORPORACIÓ DEL “JUTGE ROBOT” AL PROCÉS MONITORI

1. Les noves tecnologies i la seva utilitat al procés

Les noves tecnologies es basen en avenços científics i tecnològics molt diversos i pretenen endinsar-se en la societat per tal de poder ser aplicades a tots els àmbits possibles i, com no podria ser d'una altra manera, un d'ells és el món judicial. La intel·ligència artificial (en endavant IA) i la seva aplicació a l'àmbit jurisdiccional són temes de molta actualitat, tot i que encara no hi ha un text legislatiu vinculant encarat a regular l'aplicació d'aquests sistemes en el nostre sistema de justícia.

Ja el 2002, i en paraules del catedràtic ORTELLS RAMOS⁶⁶, “*hay ordenamientos que aún hoy se resisten a la recepción de estos medios técnicos como forma de los actos de comunicación entre tribunal, partes y terceros*”. No obstant, i la raó principal per la qual aquesta modernització tecnològica dels poders públics no ha estat una prioritat, és que el seu abast està delimitat pels recursos pressupostaris⁶⁷. Actualment hi ha sistemes cognitius que analitzen dades i jurisprudència, i constitueixen un suport fonamental per a la tasca dels jutges. El que ara es discuteix és si un algoritme pot actuar de manera autònoma com a jutge.

Abans, però, cal endinsar-se en la definició del concepte d'IA. La Real Acadèmia Espanyola (RAE) defineix la “intel·ligència artificial” com aquella “*disciplina científica que se ocupa de crear programas informáticos que ejecutan operaciones comparables a las que realiza la mente humana, como el aprendizaje o el razonamiento lógico*”. Tanmateix, Rich i Knight (1994) i Stuart (1996) van utilitzar per definir-la una forma més tècnica, concretament com aquella “*capacidad que tienen las máquinas para realizar tareas que en el momento son realizadas por seres humanos*”. Per la seva banda, Nebendah (1988) i Delgado (1998) van descriure-la com el “*campo de estudio que se enfoca en la explicación y emulación de la conducta inteligente en función de procesos computacionales basadas en la experiencia y el conocimiento continuo del ambiente*”⁶⁸.

No obstant, aquest concepte no és nou, atès que els seus orígens es remunten a l'any 1956 a *Dartmouth College* en Hanover, Estats Units, quan John MCCARTHY va pronunciar aquest terme

---

⁶⁶ Ortells Ramon, M. (2002). *Proceso y nuevas tecnologías en los países de la Unión Europea*. Revista de Derecho de la Universidad de Montevideo, p. 2.

⁶⁷ Ortells Ramon, M. (2002). *Proceso y nuevas tecnologías en los países de la Unión Europea*. Revista de Derecho de la Universidad de Montevideo.

⁶⁸ Definicions extretes de: Lorenzo Pérez, C. (2022). *Inteligencia artificial en la Administración de Justicia: regulación española y marco europeo e internacional. Proyectos desarrollados por el Ministerio de Justicia de España*. Dirección General de Transformación Digital de la Administración de Justicia. Ministerio de Justicia, p. 5.

per primera vegada durant una conferència celebrada allà⁶⁹. Sens dubte, des de llavors, aquestes han canviat la manera com els éssers humans interactuen amb el món exterior.

Tal i com exposa el professor CONDE FUENTES⁷⁰, és evident que al nostre sistema es podria implementar en funcions com la millorar de l'accés a la justícia per al subministrament d'informació o per a la tramitació dels diferents processos jurisdiccionals la presència de les IA. A més, podria ser una gran ajuda a l'hora prendre decisions o, fins i tot, tenir capacitat per adoptar decisions judicials de manera automàtica. Aquí és on sorgeix la figura de l'anomenat jutge robot, que es veurà més en profunditat a l'apartat posterior.

No obstant, l'ús de les noves tecnologies com a instrument de l'activitat processal ha d'estar limitat de tal manera que eviti posar en perill el principi d'igualtat a l'accés a la jurisdicció i la resta de garanties pròpies d'un procés judicial.

Trobem eines predictives i eines decisòries com a possibles formes d'utilitzar la IA en l'exercici de la funció jurisdiccional. Les primeres s'usen com una mena de complement de la decisió judicial, com podria ser el cas d'adopcions de mesures cautelars i la valoració de la prova, entre d'altres. Amb les segones s'està parlant de la figura del jutge robot, és a dir, s'al·ludeix a que sigui una màquina intel·ligent la que prengui decisions en l'àmbit judicial⁷¹.

Són aquestes últimes eines les que es recomanen implementar en processos senzills (tals com el monitori, casos de desnonament per falta de pagament, separació o divorci de mutu acord, etc.), ja que una màquina, en aquest cas el jutge robot, atorgarà una major eficiència i velocitat al procés jurisdiccional. No obstant, s'ha de tenir en compte que tota innovació té tant avantatges com inconvenients.

2. El jutge robot

Els últims anys es parla de la possibilitat de que un robot o IA pugui tenir funcions jurisdiccionals, és a dir, ajudar en la presa de decisions judicials o, fins i tot, arribar a substituir als jutges. És així com apareix la figura del jutge robot. Segons GÓMEZ COLOMER, aquest es defineix com “una

---

⁶⁹ Breve historia visual de la inteligencia artificial (2020). www.nationalgeographic.com.es. Recuperat 7 de maig de 2023, de https://www.nationalgeographic.com.es/ciencia/breve-historia-visual-inteligencia-artificial_14419

⁷⁰ Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley, p. 2.

⁷¹ Conde Fuetes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley p. 3.

*máquina inteligente que dicta sentencias con base en los algoritmos introducidos en ella y en los hechos y datos del caso real producido*⁷².

La tasca de jutjar comporta almenys quatre activitats: seleccionar el material jurídic rellevant aplicable, interpretar-lo i aplicar-lo al cas, determinar els fets (proves) i les relacions causals i qualificar judicialment els fets provats⁷³. Mentre que està clar que les dues primeres sí podrien ser realitzades per una IA, amb les dues últimes sembla més aviat una utopia. Per una banda, si el jutge robot pogués superar qualsevol entrebanc, com a avantatges trobaríem que seria possible reduir el marge de discrecionalitat judicial, és a dir, objectivar al màxim els criteris de convicció judicial seria possible perquè es canviaria la imparcialitat per conceptes com objectivitat i la previsibilitat. A més, ja no seria possible trobar en les resolucions la ideologia del jutge. Tampoc es pot deixar sense esmentar l'estalvi de costos i la rapidesa de resposta que s'aconseguiria.

Un altre dels aspecte pels quals un model de decisió automatitzada tindria un impacte important és pel fet de reduir la variabilitat i la multiplicitat de criteris i interpretacions en les decisions vinculades a la pròpia pluralitat dels òrgans decisors⁷⁴. Diferents òrgans poden interpretar de manera diferent els mateixos preceptes legals o valorar de manera de forma desigual uns mateixos fets, donant lloc a decisions diverses, fins i tot en supòsits que comparteixen les mateixes circumstàncies rellevants. L'ús d'algoritmes garantiria unes interpretació i criteris més uniformes i més seguretat jurídica. A més, gràcies a la immensa capacitat d'acumulació i processament de la informació, s'eliminarà pràcticament la possibilitat d'error derivat de no tenir en compte alguna normativa aplicable o element jurídicament rellevant.

No obstant, la presència del jutge robot també comporta inconvenients. Per començar, hi ha capacitats essencials de l'home que manquen a les màquines, com són *“la moral, el raonament per analogia, l'empatia, la compassió, l'ambigüitat del llenguatge (ús de metàfores o paraules amb doble sentit) i la contextualització del cas”*⁷⁵, entre d'altres. També es poden detectar problemes en casos de *“manca de transparència (caixa negra), problemes de ciberseguretat i hackeig i, sens dubte, el més important: la discutible ètica de l'algorisme i la possible vulneració*

---

⁷² Gómez Colomer, J.L. (2021) *Unas reflexiones sobre el llamado “juez robot”, al hilo del principio de independencia judicial, en Justicia algorítmica y neuroderecho: una mirada multidisciplinar*. Editorial Tirant lo Blanch. p. 258.

⁷³ Extret textualment de *Días, C. (2021). La progresiva humanización de los jueces robots*. Cinco días. Recuperat 12 d'abril de 2023 de https://cincodias.elpais.com/cincodias/2021/01/03/legal/1609698938_129547.html

⁷⁴ Martínez Zorrilla, D. (2019). *El juez artificial: ¿próxima parada?* Oikonomics [en línia]. Novembre 2019, núm. 12, pp. 1-12. <https://oikonomics.uoc.edu/divulgacio/oikonomics/es/numero12/dossier/dmartinez.html>

⁷⁵ *Ibidem*

de drets humans, cosa que obre la gran qüestió de qui i amb quins criteris es programa els robots per prendre decisions judicials”⁷⁶.

Actualment s'estan desenvolupant diversos projectes amb la figura dels jutges robot als Estats Units, Xina i Europa. La idea és que els algorismes resolguin els casos i que, posteriorment, se li atorgui a un jutge humà la facultat de verificar la decisió i ratificar-la. Així i tot, hi ha països que estan prohibint l'ús de *legaltech* per a la predicció de les decisions dels jutges, fins i tot es troba penat⁷⁷.

Respecte al suport que presenta la figura del jutge robot en textos legals internacionals, que el dia 21 d'abril de 2021 es va publicar la proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell, “*por el que se establecen normas armonizadas en materia de inteligencia artificial (Ley de Inteligencia Artificial) y se modifican determinados actos legislativos de la Unión*”. Aquí Espanya ha tingut un paper rellevant, atès que la Secretaria d'Estat per a la Digitalització i Intel·ligència Artificial, pertanyent al Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital ha participat en la seva elaboració⁷⁸.

En ell s'ha proposat que únicament els sistemes de *machine learning* (aprenentatge automàtic) entrin a l'àmbit d'aplicació del Reglament. Els sistemes de *deep learning* (aprenentatge profund o autònom), es prohibeixen, atès que intenten imitar el pensament humà.

A propòsit del jutge robot, la Resolució del Parlament Europeu de 20 de gener de 2021⁷⁹ recorda als Estats membres que la utilització de la IA en els seus sistemes judicials “*no puede ocupar el lugar de un ser humano a la hora de dictar sentencias o tomar decisiones*”.

2.1. El jutge robot en altres països

A l'aplicació de la figura del jutge robot, trobem dos grans exponents internacionals: Xina i Estònia⁸⁰.

A la Xina, la figura del jutge robot es denomina *Xiao fa*, que es podria traduir com “dret petit” o “lleï petita”. Aquest és un sistema dissenyat per estudiar i analitzar 100 delictes, amb la idea de tenir condemnes estandarditzades i esborranys de sentències automàtiques. *Xiao* ha estat el primer

---

⁷⁶*Ibidem*.

⁷⁷ Fernández Comas, J.M. (2020, 10 gener). *¿Presionan a los jueces las legaltech que predicen decisiones judiciales?* DerechoPráctico.es. Recuperat 18 d'abril de 2023, de <https://www.derechopractico.es/presionan-a-los-jueces-las-legaltech-que-predicen-decisiones-judiciales/>

⁷⁸ Lorenzo Pérez, C. (2022). *Inteligencia artificial en la Administración de Justicia: regulación española y marco europeo e internacional. Proyectos desarrollados por el Ministerio de Justicia de España*. Dirección General de Transformación Digital de la Administración de Justicia. Ministerio de Justicia, p. 15.

⁷⁹ Disponible a internet: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-01-20_ES.html

⁸⁰ Ojeda Caracas, A.G. (2022) *Juez-Robot ¿Garantía o Violación?*.

pas fins arribar als anomenats jutjats electrònics, com poden ser els tribunals cibernètics, amb seus a Pequín i Guangzhou que coneixen controvèrsies relacionades amb operacions en xarxa, el comerç electrònic i la propietat intel·lectual⁸¹.

Per més que tot indica que la Xina ja posseeix autèntics jutges robot, les eines d'IA utilitzades fins ara no resolten casos pròpiament dits i tampoc coneixen de litigis de més importància, per la qual cosa s'estan utilitzant en causes de menor quantia. En realitat, els sistemes IA que funcionen en aquestes “corts virtuals” són només algorismes que tenen la finalitat d'assistir o ajudar als jutges i descarregar-los de feina davant el col·lapse existent als seus tribunals. Entre les seves tasques, es troben les d'escoltar acusats i advocats que participen en processos vinculats a delictes de menors.

A Estònia, tot i que encara no s'ha posat en marxa⁸², s'està creant una base de dades anomenada X-Road, que permetrà que diferents institucions i organitzacions del país puguin intercanviar informació. De moment,⁸³ i tal i com el Ministeri de Justícia del país ha exposat, el que es busca amb la implementació d'aquest sistema d'IA és aconseguir un substancial increment de la rapidesa de resposta dels tribunals en tot tipus de procediments, incloses les decisions processals quan sigui possible⁸⁴. No obstant, no es contempla la no necessitat de supervisió humana⁸⁵. Per tant, el govern estonià no desenvolupa un jutge robot d'IA per al procediment de reclamacions menors ni procediments judicials generals per substituir el jutge humà, sinó que estan buscant mitjans TIC⁸⁶ per fer més suportable la càrrega de treball dels tribunals, inclosa la càrrega administrativa⁸⁷.

Cal ressaltar que Estònia també té en ment un pla ambiciós. El Ministeri de Justícia ha demanat dissenyar un jutge robot que pugui jutjar disputes de petites reclamacions de menys de 7.000 euros⁸⁸. Els funcionaris esperen que així el sistema pugui eliminar un endarreriment de casos per als jutges i els LAJ. La prova pilot, en les seves primeres fases, es centrarà en disputes contractuals. En concepte, les dues parts penjaran documents i altra informació rellevant, i l'AI

---

⁸¹ (2020, 22 de març). *China, el monstro mundial en inteligencia artificial que utiliza cientos de jueces robot*. The Technolawgist. <https://www.thetechnolawgist.com/2019/12/13/china-el-monstruo-mundial-en-inteligencia-artificial-que-utiliza-cientos-de-jueces-robot/>

⁸² Tuulik, M.E (16 de febrer de 2022). *Estonia does not develop AI Judge*. Republic of Estonia. Ministry of Justice.

⁸³ Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. *Smarteca*. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley, p. 4.

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ Holm, J. (2020, gener). *Transformación digital en el sector público de Estonia. Beneficios y desafíos para la Oficina Nacional de Auditoría*. *Revista Española de Control Externo*, vol. XXIII, nº 64, pp. 24-29.

⁸⁶ Abreviatura de *Tecnologies de la Informació i la Comunicació, que prové de l'anglès Information and Communication Technology, conegut com ICT*.

⁸⁷ Tuulik, M.E (16 de febrer de 2022). *Estonia does not develop AI Judge*. Republic of Estonia. Ministry of Justice.

⁸⁸ Niiler, E. (25 de març de 2019). *Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So*. WIRED. <https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair-judge-court-estonia-thinks-so/>

emetrà una decisió que es podria recórrer davant un jutge humà⁸⁹. Malgrat tot, encara queden molts detalls per resoldre.

La idea d'un jutge robot podria funcionar a Estònia, ja que els seus 1,3 milions de residents ja utilitzen una targeta d'identificació nacional i estan acostumats a un menú en línia de serveis com ara el vot electrònic i la declaració d'impostos digitals⁹⁰.

En aquests moments les eines d'IA utilitzades per Estònia i la Xina s'han de considerar "assistents-robot" de l'estil del nord-americà Compas, Intelligent Trial 1.0 a la Xina, Prometea a Argentina o Pretòria a Colòmbia.

Esmentar breument que a Israel l'empresa AI21 Labs ha creat una eina d'IA basada en els 28 anys d'experiència de la jutgessa Ruth Bader Ginsburg, del Tribunal Suprem dels Estats Units. Aquest sistema ofereix un xat que contesta preguntes d'àmbit legal. A més a més, conté les opinions, les entrevistes i les sentències d'aquesta famosa jutgessa⁹¹.

En resum, els esforços de la Xina i Estònia no són els primers en intentar unir la Intel·ligència Artificial y l'aplicació del Dret, atès que als Estats Units els algoritmes ajuden a recomanar sentències penals en alguns estats. El chatbot DoNotPay AI dreiven amb seu al Regne Unit va anul·lar 160.000 bitllets d'aparcament a Londres i Nova York fa uns anys. Un despatx d'advocats amb seu a Tallin ofereix assistència jurídica gratuïta mitjançant un chatbot i genera documents legals senzills per enviar-los a les agències de cobrament⁹².

2.2. El jutge robot a Espanya

Tal i com s'ha enunciat anteriorment, amb la Llei 19/2003, de 23 de desembre, desenvolupada per la Llei 13/2009, de 3 de novembre, el legislador es decanta per incrementar les competències dels LAJ. Això és així perquè es considera que aquests tenen la capacitat per responsabilitzar-se de determinades matèries i, per tant, són els indicats per descarregar als jutges i magistrats de les tasques que s'estimen no vinculades estrictament a l'exercici de la funció jurisdiccional, tot i que siguin indispensable per a la mateixa⁹³.

---

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ Staff, B. J. P. (2022, 18 juny). *Israeli company AI21 Labs creates AI model of Ruth Bader Ginsburg*. *The Jerusalem Post*. *JPost.com*. <https://www.jpost.com/business-and-innovation/tech-and-start-ups/article-709746>

⁹² Niiler, E. (25 de març de 2019). *Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So*. *WIRED*. <https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair-judge-court-estonia-thinks-so/>

⁹³ Serrano Masip, M. (9 de març de 2020). *Supresión de espacios de "inmunidad jurisdiccional" incompatibles con derechos y principios constitucionales*. *Diario La Ley*, n° 9589. Editorial Wolters Kluwer.

A raó d'això, les sentències del Ple del Tribunal Constitucional (en endavant TC) al·ludides *supra* són les núm. 58/2016, de 17 de març; la núm.72/2018, de 21 de juny i la núm. 34/2019, de 14 de març⁹⁴ han de ser esmentades i considerades com un intent de manifestar que algunes de les competències que el legislador va transferir als LAJ haurien de retornar als jutges i magistrats. Dites sentències es desencadenen després de la presentació de tres recursos d'empara; derivades del dret a la tutela judicial efectiva (art. 24.1 CE) i del principi d'exclusivitat jurisdiccional (art. 117.3 CE).

Motiva la seva posició explicant que només la revisió de la decisió del LAJ per un jutge o magistrat mitjançant un recurs previst com un tràmit del procediment de “jura de comptes” constitueix “*una vía de control judicial pleno en una cuestión que atañe directamente a sus derechos e intereses legítimos*”. Per tant, declara inconstitucional i nul, juntament amb altres, del paràgraf tercer de l'art. 34.2 LEC, i que, mentre el legislador no modifiqui la legislació, el decret del LAJ que posa fi al procediment de “jura de comptes” és recurrible en revisió⁹⁵.

El fet de que el LAJ faci activitats no vinculades estrictament a l'exercici de la funció jurisdiccional prepara el camí a la polèmica actual i tema d'aquest treball, és a dir, si una IA podria adquirir les facultats ara adjudicades al LAJ.

Per tant, i per respectar el contingut i l'abast del dret a la tutela judicial efectiva, així com en el principi d'exclusivitat jurisdiccional, serien els jutges i magistrats de la jurisdicció ordinària els primers garants dels drets fonamentals. Així doncs, aquesta garantia només existiria si es poden formar una convicció plena a l'incident o a la instància en què aquests drets s'han pogut vulnerar.

A més a més, des del punt de vista de l'ordenament jurídic espanyol, la utilització de la IA aplicada a la decisió judicial està directament relacionada amb els drets fonamentals reconeguts per l'art. 24 CE, en el sentit de garantia de la tutela judicial efectiva, prohibició d'indefensió, jutge ordinari predeterminat per la llei i el procés públic amb totes les garanties. Una qüestió diferent és que els jutges se serveixin d'aquesta tecnologia no per prendre la decisió o ajudar-se en la valoració de la prova⁹⁶, fet que ha de ser un procés completament humà, sinó per auxiliar-se o recolzar-se a l'hora de poder relacionar fets amb més facilitat, de fer comparacions, cercadors de gran quantitat de dades, etc.⁹⁷ A part d'això, i com tot, hi ha altres elements que poden encimar o rebaixar la implementació de la figura del jutge robot. Per una banda, és veritat que aquesta IA

---

⁹⁴ Sentència núm. 58/2016, de 17 de març (ECLI:ES:TC:2016:58); la sentència 72/2018, de 21 de juny (ECLI:ES:TC:2018:72) i núm. 34/2019, de 14 de març (ECLI:ES:TC:2019:34).

⁹⁵ Serrano Masip, M. (9 de març de 2020). *Supresión de espacios de “inmunidad jurisdiccional” incompatibles con derechos y principios constitucionales*. Diario La Ley, n° 9589. Editorial Wolters Kluwer.

⁹⁶ Simón Castellano, P. (2021). *Inteligencia Artificial y Valoración de la Prueba: las garantías jurídico constitucionales del órgano de control*. Themis79 Revista de Dret.

⁹⁷ Serrano Masip, M. (9 de març de 2020). *Supresión de espacios de “inmunidad jurisdiccional” incompatibles con derechos y principios constitucionales*. Diario La Ley, n° 9589. Editorial Wolters Kluwer.

seria imparcial, és a dir, no estaria influenciada per l'entorn. Per tant, seria aliena a biaixos ideològics davant dels sentiments humans, ja que tractaria la informació a través de fórmules algorítmiques. No obstant, i a diferència d'un jutge que pot evolucionar i/o superar aquests condicionants, una màquina està totalment en mans del programador que selecciona la informació que converteix en intel·ligent la resposta. Així doncs, és qüestionable si es pot satisfer el dret a motivació de les resolucions jurisdiccionals amb una motivació automatitzada en la qual l'algoritme substitueix el raonament judicial. En atenció a això, s'haurien de fixar uns límits, com l'ètica o la transparència, al confeccionar l'algoritme, per tal d'evitar prejudicis. A més, cal tenir present que el jurista és un intel·lectual del dret i no només un operador jurídic⁹⁸.

Per l'altra, la IA no seria capaç de sentir empatia o sensibilitat a l'hora de dictar sentències, sinó que es basaria únicament al tenor literal de les normes. Aquest argument el defensa ALEJANDRO GONZÁLEZ MARISCAL⁹⁹ quan diu que substituir a un jutjador per una IA *“nos llevaría a soluciones carentes de empatía, nos llevaría a un sistema robotizado, el ciudadano vería respuestas lógicas, que no es lo mismo que justas”*. A més, ell mateix exposa que *“al final, el proceso de creación de una sentencia es una interpretación, un debate contigo mismo sobre cuál es el acierto de ideas, dar vueltas a los hechos; la inteligencia artificial es una herramienta para que te rebata los argumentos y poder argumentar mejor las sentencias”*¹⁰⁰.

No obstant, hi ha persones que, com expressa RICHARD SUSSKIND, pensen que *“dentro de 100 años, los sistemas superarán a los jueces en su propio juego dictando sentencias razonadas con explicaciones que se parecerán a las mejores sentencias dictadas por humanos”*¹⁰¹.

Pel que fa a propostes governatives referides a l'Administració General de l'Estat, hi ha l'Estratègia Nacional d'Intel·ligència Artificial del 2020, l'Agenda Espanya Digital 2025 i la Carta de Drets Digitals del 14 de juliol del 2021. En l'àmbit de l'Administració de Justícia apareix el Pla Justícia 2030 i la Llei 18/2011, de 5 de juliol, reguladora de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació a l'Administració de Justícia. Pel que fa a la funció jurisdiccional, cal fer referència a l'Avantprojecte de Llei de Mesures d'Eficiència Digital del Servei Públic de Justícia, ja que als arts. 56 i 57 assenyalen que les diferents actuacions judicials podran ser assistides per eines d'IA¹⁰².

---

⁹⁸ *Operadores jurídicos* (s.f). Alvarez Abogados Tenerife. Recuperat el 6 de maig de 2023, de <https://alvarezabogadostenerife.com/2022/12/operadores-juridicos/>

⁹⁹ Jutge d'allò Contenciós i portaveu de l'Associació Professional de la Magistratura (APM).

¹⁰⁰ Extret textualment de Requeijo, A. (2023). *Sentencias dictadas por inteligencia artificial. ¿Es posible sustituir al juez por un robot?* Elconfidencial.com Recuperat el 6 de maig de 2023, de https://elconfidencial.com/espana/2023-05-01/sentencias-dictadas-inteligencia-artificial_3620933/

¹⁰¹ Extret textualment de Susskind, R. (2019). *Tribunales en línea y el futuro de la justicia*. LA LEY. Wolters Kluwer.

¹⁰² Extret textualment de Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, n° 13. Editorial La Ley. Pàg. 4.

Els citats preceptes, tot i que no fan referència al jutge robot, posen de manifest que “*en ningún caso el borrador documental así generado constituirá por sí una resolución judicial o procesal, sin la validación de la autoridad competente. Los sistemas de la Administración de Justicia asegurarán que el borrador documental sólo se genere a voluntad del usuario y pueda ser libre y enteramente modificado por éste*”.

Per una banda, el Consell General del Poder Judicial ha format un grup d'experts, integrat per 6 magistrats i 2 informàtics, sota el nom de “*Tecnología, Intel·ligència Artificial i Administració de Justicia*”. L'objectiu és crear un catàleg d'eines d'IA que serveixin per a les quatre jurisdiccions que ajuden a solucionar assumptes amb menys rellevància.

Per l'altra banda, el Ministeri de Justícia, fa pocs anys, ha posat a disposició de jutges, fiscals i LAJ el “*Sistema de Dictat Jurídic*”, un programari de reconeixement de veu i traducció anomenada DigaLaw X¹⁰³. Aquesta eina és semblant al “*Sistema de Dictat Forense*” que va incorporar el Ministeri de Justícia a principis de l'any 2022 per al personal mèdic-forense amb finalitat de facilitar la seva feina. Al ser un programari de dictat de veu, autoritza la transcripció automàtica de notes de veu en un document obert, sense que calgui teclejar manualment.

Per últim, el Govern espanyol va començar a desenvolupar durant l'estiu de 2022 els aspectes tècnics d'un projecte pilot. Fet que transforma a Espanya, tal i com pretenia, en el primer Estat de la Unió Europea que provarà el Reglament europeu d'IA abans que entri en vigor¹⁰⁴. Aquest projecte pilot contindrà variables tals com quant costarà aplicar l'esmentat Reglament, què significa auditar un algorisme, quines dades cal demanar a les empreses per fer-ho o quines proves s'han de realitzar.

No obstant, i com s'ha pogut visualitzar al analitzar la situació de països com la Xina i Estònia, i malgrat totes les grans expectatives envers aquesta matèria, encara no es pot afirmar l'existència i funcionament de jutges robots. Tanmateix, fins ara, el que sí s'han creat són eines desenvolupades arran les IA. Per tant, encara que no arribin a quadrar dins del que seria un jutge robot, si que es podrien rebre el nom d'assistents-robot.

---

¹⁰³ Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley, p. 5.

¹⁰⁴ Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley, p. 5.

IV. CONCLUSIONS

I

El procés monitori es crea per aconseguir una protecció ràpida, eficaç i aparentment senzilla dels creditors de crèdits líquids dineraris davant deutors que no han pagat, per la raó que sigui, la quantia degudament justificada per aquells documents.

Tota persona que pretengui incoar un procediment judicial, independentment de la branca de l'ordenament jurídic de què es tracti, es troba amb la nefasta realitat d'haver d'esperar mesos i mesos per obtenir una resolució judicial, atès l'elevat nivell de treball al qual s'enfronten els operatius jurídics i la manca de mitjans, tant personals com materials, amb què desenvolupar la seva funció.

II

Així doncs, la rapidesa del trànsit jurídic-mercantil i la necessitat del cobrament aviat dels deutes pel creditor, juntament amb la ja indicada excessiva durada dels processos, justifiquen la creació d'un procés especial i específic la tramitació del qual requereix menys temps i exigeix menys formalitats.

III

El procés monitori és un instrument fonamental per a la tutela judicial del crèdit, a través del qual es dona tramitació a un considerable percentatge del volum d'assumptes que ingressa als nostres tribunals civils.

Es produeix un considerable descens del número de processos declaratius ordinaris que tinguin per objecte la reclamació d'un deute pecuniari i, en conseqüència, donat que un procés monitori és de tramitació molt més àgil i senzilla que un judici ordinari o verbal, es descarrega als nostres tribunals.

IV

El procés monitori ha passat per diverses reformes a través dels últims anys amb l'objectiu d'adaptar-se a les diferents exigències, tant doctrinals com jurisprudencials, i així eliminar aspectes polèmics que perjudicaven, sobre tot, la seva agilitat i eficàcia.

V

S'ha de posar de manifest que, igual que es van descarregar de funcions considerades “matèries col·laterals” a la funció jurisdiccional a jutges i magistrats i es van encomanar als LAJ amb l'aspiració d'aconseguir la desitjada eficiència en la impartició de justícia; es podria traslladar a instruments d' IA, concretament el jutge robot, ja que aquestes últimes tampoc tenen la funció jurisdiccional.

VI

L'ús de la intel·ligència artificial s'està estenent en les Administracions de Justícia de països no només de la Unió Europea, sinó de pràcticament tot el món. En major o menor mesura, ben utilitzat per a tasques accessòries administratives o decisòries, la intel·ligència artificial ja forma part de la nostra justícia.

VII

La intel·ligència artificial no només seria possible en la tramitació processal, sinó recomanable, ja que permet alliberar tant als jutges, magistrats, LAJ, fiscals o funcionaris de justícia d'aquelles tasques repetitives, mecàniques o que no requereixen d'un raonament lògic o humà. D'aquesta manera, els professionals de la justícia poden dedicar el seu temps a tasques que veritablement generessin un valor afegit.

VIII

No obstant, la preparació, el coneixement, l'experiència, la capacitat de raonament per a l'aplicació raonable del dret en atenció a les circumstàncies concurrents, entre d'altres, de les quals gaudeixen els professionals que treballen a l'Administració de Justícia, en cap cas poden ser substituïts per treball d'una intel·ligència artificial.

IX

L'ús de robots com a jutges en processos judicials planteja molts desafiaments ètics i pràctics, com ara la imparcialitat, la comprensió de la llei i la jurisprudència, i la capacitat per tenir en compte factors subjectius, com les emocions i les circumstàncies personals. A més, la decisió d'un

robot pot ser difícil d'impugnar o qüestionar, cosa que pot socavar la confiança en el sistema judicial i podria vulnerar el dret a la tutela judicial efectiva (art. 24.1 CE).

X

Per tant, i en resum, és poc probable que vegem robots com a jutges en processos monitoris en un futur proper ja que aquests requereixen d'un alt nivell de comprensió del context i de les circumstàncies que envolten el cas. Habilitats com la interpretació de les proves, l'aplicació de la llei i la consideració de les circumstàncies encara avui dia van més enllà de les capacitats de les IA existents. Aquest sistema, tot i que presenta innumerables avantatges i pot ser un gran suport, segueix sense poder-se comparar amb un especialista amb formació tècnica adequada per a la obtenció d'una resposta a les possibles complexitats i desafiaments que involucren la presa de decisions justes i equitatives establertes.

V. BIBLIOGRAFIA

Adan Domènech, F. *Procedimiento del proceso monitorio*. <https://vlex.es/vid/procedimiento-proceso-monitorio-395799966>

Armengot Vilaplana, A. (2018), “*La incidencia de la doctrina del TJUE en los principios que informan el proceso civil*”, Revista General de Derecho Procesal, núm. 44.

Bajaña Kittyle, C. (2022). *Análisis del juicio monitorio. Propuestas de configuración legal para el nuevo procedimiento monitorio ecuatoriano*. Universitat Rovira i Virgili. <https://www.tdx.cat/handle/10803/674075#page=1>

Balbuena Tébar, R. I. (1999). “*Breves comentarios sobre el llamado proceso monitorio*”. Cuadernos de Estudios Empresariales, número 9.

Banacloche Palao, J. (2019). *Los procesos civiles especiales*. Editorial La Ley.

Banacloche Palao, J. (2009) “*El proyecto de Nueva Oficina Judicial: ¿hacia un nuevo proceso administrativizado?*”. Diario la Ley.

Bonet Navarro, J. “*Los procedimientos monitorios civiles en el derecho español*”. Thomson Reuters Aranzadi.

Calamandrei, P (1953). *El procedimiento monitorio*, Sentís Melendo, S. (trad.), Ediciones Jurídicas Europa-América, Buenos Aires, pp. 19-20; cita per Castillo Felipe, R. (2016). *Orientaciones para el estudio de la teoría general de la ejecución civil. Presupuestos procesales, título ejecutivo y acción ejecutiva*. Anales de Derecho. Universidad de Murcia.

Conde Fuentes, J. (2022). *Inteligencia artificial y robotización judicial: su impacto en nuestro sistema de justicia*. Smarteca. Derecho Digital e Innovación, nº 13. Editorial La Ley.

Correa Delcasso, J. P (2000). “*El proceso monitorio en la nueva ley de enjuiciamiento civil*”. Revista Xurídica Galega.

Flores Mosqueira, F.M. (2020). *El proceso monitorio*. Treball de Final de Grau. Universitat de Valladolid. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/46917/TFG-D_01039.pdf;jsessionid=6C949EA8D779CE185268DF428B77AE0F?sequence=1

Garberí Llobregat, J. (2015). *El proceso monitorio en la Ley de Enjuiciamiento Civil*.

García Colom, L. (2021-2022). *La tutela privilegiada del crédito: el proceso monitorio*. Treball de Final de Grau. Universitat Jaume I. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/199994/TFG_2022_Garcia_Colom_Laura.pdf?sequence=1

Gómez Amigo, L. (1999) “*La introducción del proceso monitorio en el sistema procesal español*”. Actualidad Civil, número 4.

Gómez Amigo, L. (2008). *El Proceso Monitorio Europeo*. Editorial Aranzadi.

Gómez Amigo, L. (2019), “*Eficiencia y garantías en la técnica monitoria*”. En *Justicia: ¿Garantías «versus» eficiencia?* (1.a ed., pp. 179-208). Tirant lo Blanch, Valencia.

Gómez Amigo, L. (2019), “*Control de las cláusulas abusivas y garantías procesales en los procesos con técnica monitoria, a la luz de la jurisprudencia reciente*”, Revista General de Derecho Procesal, núm. 49.

Gómez Amigo, L. capítol 24 “*La reforma del proceso monitorio en el Proyecto de Ley de medidas de eficiencia procesal*” en Jiménez Conde, F.; Banacloche Palao, J.; Gascón Inchausti, F. “*Logros y retos de la justicia civil en España*” (2023). Editorial Tirant lo Blanch.

Gómez Colomer, J.L. (2021) *Unas reflexiones sobre el llamado “juez robot”, al hilo del principio de independencia judicial*, en *Justicia algorítmica y neuroderecho: una mirada mutlidisciplinar*. Editorial Tirant lo Blanch.

Gómez Colomer, J. L. (2021) en Barona Vilar; Esparza Leibar; Etxeberría Guridi. Gómez Colomer; Martínez García; Planchadell Gargallo, “*Proceso Civil. Derecho Procesal II*”. Ed. Tirant lo Blanch, Valencia.

González, Pillado, E. (2012) “*El juicio monitorio en España tras las últimas reformas procesales*”. Revista de Estudio de la Justicia, núm. 17.

Herrero Perezagua, J.F; Tutor Arroyo, I (2019). *El papel del juez en el Proceso Monitorio*. Universidad de Zaragoza. <https://zagan.unizar.es/record/78503?ln=en#>

Holm, J. (2020, gener). *Transformación digital en el sector público de Estonia. Beneficios y desafíos para la Oficina Nacional de Auditoría*. Revista Española de Control Externo, vol. XXIII, nº 64.

Ibarra Sánchez, J.L (2016). *Aspectos fundamentales del procedimiento monitorio civil. Cuestiones prácticas. Jurisprudencia y formularios*. Editorial La Ley.

Lorenzo Pérez, C. (2022). *Inteligencia artificial en la Administración de Justicia: regulación española y marco europeo e internacional. Proyectos desarrollados por el Ministerio de Justicia de España*. Dirección General de Transformación Digital de la Administración de Justicia. Ministerio de Justicia.

Martín Llanes, E. (2021). *Estudio comparativo del proceso monitorio en el reglamento europeo y en los estados miembros*. Universidad de Huelva. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.derechohuelva.com/images/TFG_Espana_Mart%C3%ADn_Llanes-comprimido.pdf

Martínez Zorrilla, D. (2019). *El juez artificial: ¿próxima parada?* Oikonomics [en línea]. Noviembre 2019, núm. 12, pp. 1-12. <https://oikonomics.uoc.edu/divulgacio/oikonomics/es/numero12/dossier/dmartinez.html>

Moreno García, L. (2007), “Cláusulas abusivas y proceso monitorio: tratamiento procesal en España e Italia”. *Práctica de tribunales*, núm. 125.

Negre Ferrer, C. (2016). *La evolución del proceso monitorio y el tratamiento de las cláusulas abusivas*. Universidad de Zaragoza. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://core.ac.uk/download/pdf/289984188.pdf>

Nieva Fenoll, J. (2013). *Aproximación al origen del procedimiento monitorio*. *Justicia*, núm. 1

Niiler, E. (25 de març de 2019). *Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So*. WIRED. <https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair-judge-court-estonia-thinks-so/>

Nordrhein-Westfalen, J. D. L. (s. f.). *NRW-Justiz: Formularmuster im automatisierten Mahnverfahren*. Justizministerium Nordrhein-Westfalen. https://www.justiz.nrw/JM/doorpage_online_verfahren_projekte/projekte_d_justiz/angm/Inhalte_zum_Mahnverfahren/Vordruckmuster/index.php

Ojeda Caracas, A.G. (2022) *Juez-Robot ¿Garantía o Violación?*. <https://adefinitivas.com/adefinitivas-internacional/juez-robot-garantia-o-violacion/>

Ortells Ramon, M. (2002). *Proceso y nuevas tecnologías en los países de la Unión Europea*. *Revista de Derecho de la Universidad de Montevideo*. <file:///C:/Users/jengo/Downloads/1024-Texto%20del%20art%C3%ADculo-3333-1-10-20220616.pdf>

Planchadell Gargallo, A. (2015). *La tutela del crédito en el proceso monitorio*. Editorial La Ley.

Rodríguez Ríos, S. F. (2022). Crónica de la desnaturalización del proceso monitorio a cuenta del tratamiento de cláusulas abusivas: ¿El Proyecto de Ley de Eficiencia Procesal como remedio? En *Modernización, eficiencia y aceleración del proceso*, Aranzadi.

Rodríguez Ríos, S.F. “*El requerimiento europeo de pago: especial referencia a la notificación electrónica. ¿Una posibilidad real en España?* [pendent de publicar]

Sánchez García, J. (2016). *Aspectos básicos de la reforma operada en el proceso verbal, proceso monitorio y juicio cambiario por la Ley 42/2015, de reforma de la L.E.Civil*”.

Serrano Masip, M. (9 de març de 2020). *Supresión de espacios de “inmunidad jurisdiccional” incompatibles con derechos y principios constitucionales*. Diario La Ley, nº 9589. Editorial Wolters Kluwer

Simón Castellano, P. (2021). *Inteligencia Artificial y Valoración de la Prueba: las garantías jurídico constitucionales del órgano de control*. Thermis79 Revista de Dret.

Themelis, E.; Philipsen, S. “*AI as the Court: Assessing AI Deployment in Civil Cases*”. Tierno Barrios, S. (2017-2018). *El proceso monitorio y la protección procesal del crédito en España*. Treball de Fi de Grau. Universitat de Salamanca. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://gredos.usal.es/bitstream/10366/139122/1/TG_TiernoBarrios_Proceso.pdf

Tomás y Valiente, F (1996). “*Estudio histórico- jurídico del proceso monitorio*”. Revista de Derecho Procesal.

Tuulik, M.E (16 de febrer de 2022). *Estonia does not develop AI Judge*. Republic of Estonia. Ministry of Justice.